

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická Fakulta
Katedra Společenských věd

Bakalářská práce

Adopce afrických dětí na dálku v České republice

Vypracovala: Barbora Žilová
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, PhD.
České Budějovice 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Adopce afrických dětí na dálku v České republice vypracovala samostatně, pod vedením PhDr. Salima Murada, PhD. Všechny zdroje a literaturu, které jsem při vypracování používala nebo z nich čerpala, v práci řádně cituji s uvedením úplného odkazu na příslušný zdroj.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Barbora Žilová

V Českých Budějovicích 22. 4. 2014

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Salimu Muradovi, PhD., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o problematice adopce afrických dětí na dálku v České republice a způsoby zapojení se do této humanitární činnosti. Je zaměřena na podmínky jedné z možných forem podpory dětí v chudých zemích světa a to v afrických státech Keňa a Guinea.

Představena je situace dětí ve vybraných zemích z pohledu chudoby, ngramotnosti a nemocí (AIDS/HIV). Dále podmínky adopce dětí na dálku, co to obnáší pro „adoptivního rodiče“ v České republice a jaký přínos to má pro dítě v Guineji a v Keni. Jaké jsou možné pozitivní, ale i možné negativní aspekty adopce afrických dětí. Představeny budou nevládní organizace „Humanistické centrum Dialog“ a „Humanistické centrum Narovinu“. Jejich aktivní činnost v průběhu let, rozhovory s koordinátory a „adoptivními rodiči“. Zmíněny budou též jejich další aktivity jako Světový pochod za mír a nenásilí, ples Afrika atd.

Pomocí rozhovorů s koordinátorkami center a „adoptivními rodiči“ provedu analýzu rozhovorů s použitou literaturou. Závěr je, že pozitivní aspekty jednoznačně převažují nad negativními a adopce na dálku má smysl.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Adopce na dálku; Keňa; Guinea; Afrika; Centrum Narovinu; Centrum Dialog

Annotation

The thesis deals with the issue of adoptions of African children at a distance in the Czech Republic and ways to participate in this humanitarian activities. It focuses on the conditions of one of the possible forms of aid to children in poor countries around the world and in African States, Kenya and Guinea.

Presented is the situation of children in selected countries from the perspective of poverty, illiteracy and disease (AIDS/HIV). Furthermore, the conditions of adoption of children at a distance, what does that mean for the „adoptive parents“ in the Czech Republic and what benefit it has for the child in Guinea and Kenya. What are the possible positive and negative aspects of the possible adoption of African children. Presented will be non-governmental organization „Humanist Center Dialog“ and „Humanist Center Narovinu“. Their activity over the years, interviews with coordinators, and the „adoptive parents“. Mentioned will also be their other activities, such as the World March for Peace and Nonviolence, ball Africa, etc.

Using interviews with coordinators center and the „adoptive parents“ will do an analysis of interviews with the literature. The conclusion is that the positive aspects clearly outweigh the negative and adoptions at a distance makes sense.

KEY WORDS:

Child sponsorship; Kenya; Guinea; Africa; Center Narovinu; Center Dialog

Obsah

Úvod.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Adopce na dálku.....	10
1.1 Afrika očima dětí.....	11
2 Chudoba, nezaměstnanost a nemoci v Keni a Guinei	13
2.1 HIV/AIDS	14
2.2 Malárie.....	15
3 Podmínky adopce	16
3.1 Cíl adopce dětí na dálku	16
3.2 Co obnáší adopce na dálku pro „adoptivního rodiče“ v ČR.....	16
3.2.1 Jak funguje adopce na dálku?	16
3.3 Přínos pro adoptované dítě	18
3.3.1 Proč školy v Africe vyžadují školní uniformy?	19
4 Pozitivní aspekty adopce na dálku	21
5 Negativní aspekty adopce na dálku.....	26
6 Centrum Narovinu.....	29
6.1 Projekty občanského sdružení v Keni	30
6.1.1 Ostrov naděje na Rusinga Island.....	30
6.1.2 Voda pro Kauti.....	31
6.2 Projekty na pomoc obyvatelstvu v Keni organizované v České republice Centrem Narovinu	31
6.2.1 Ples Afrika.....	31
6.2.2 Světový pochod za mír a nenásilí.....	32
7 Centrum Dialog	35

7.1	Projekty občanského sdružení v Africe	36
7.1.1	Projekty v oblasti vzdělání	36
7.1.2	Zdravotní projekty	36
7.2	Projekty občanského sdružení v České republice	37
	PRAKTICKÁ ČÁST	38
8	Rozhovor s koordinátorkou centra Dialog Lucií Tamášovou	38
9	Rozhovor s ředitelkou humanistického centra Narovinu paní Danou Feminovou 44	
10	Analýza rozhovorů s koordinátorkami centra Dialog a Narovinu	53
11	Rozhovor s „adoptivním rodičem“ Kateřinou Poddanou	57
12	Rozhovor s „adoptivním rodičem“ Markétou Havlovou	60
13	Analýza rozhovorů s adoptivními rodiči	62
	Závěr	63
14	Použité zdroje	65
15	Přílohy	71
15.1	Keňa	71
15.1.1	Historie	71
15.1.2	Politika	72
15.1.3	Geografie a přírodní podmínky	72
15.1.4	Školství:	73
	System školství:	74
15.1.5	Hospodářství a ekonomika:	74
15.2	Guinea	76
15.2.1	Historie	76
15.2.2	Politika	77
15.2.3	Geografie a přírodní podmínky	77
15.2.4	Školství	77

System školství:	78
15.2.5 Hospodářství a ekonomika.....	78
15.3 Obrázky	80
15.4 Rodič adoptovaného dítěte o projektu Adopce afrických dětí	83

Úvod

Bakalářská práce pojednává o problematice adopce afrických dětí na dálku v České republice. Adopce na dálku je humanitární pomoc určená dětem, přičemž „adoptivní rodiče“ z vyspělé země podporují dítě z chudé země. V práci se zaměřuji na dvě africké země Keňu a Guineu, poněvadž jsem o nich nejvíce slyšela ve spojení s adoptí dětí na dálku. Pokud se chcete dozvědět něco o jejich historii, politice, školství, geografii a ekonomice, nahlédněte do přílohy.

Téma jsem si zvolila, protože mě zajímá humanitární pomoc a jelikož studuji pedagogickou fakultu, zvolila jsem adopci na dálku, protože jejím účelem je především zajistit dítěti vzdělání. Aktuálnost tématu spočívá zejména v poskytnutí pomoci druhým lidem. Populární se stala před deseti lety, hlavně díky medializaci. Práce si klade za cíl popsat a analyzovat problematiku adopce dětí na dálku v České republice a popsat zapojení se do této humanitní činnosti.

V práci nejčastěji zmiňuji výroky autorů Lucie Tamášové, Michala Bauera, Bruce Wydicka, Paula Glewwa a Lain Rutlegeové.

Bakalářská práce je rozčleněna do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části je vysvětlen stěžejní pojem adopce na dálku a její podmínky. Předloženy jsou možné pozitivní a negativní aspekty adopce na dálku. Jelikož v těchto zemích vládne chudoba, nezaměstnanost a smrtelné nemoci, je mým úkolem krátce popsat tyto fenomény a odůvodnit, proč s nimi souvisí adopce na dálku. Představím nevládní organizace Centrum Narovinu a Centrum Dialog, které se zabývají adoptí na dálku v České republice a adopce na dálku zprostředkovávají v Keni a Guineji. Stručně popíši jejich historii, cíle a projekty v Keni, Guinei a České republice. Z akcí pořádaných v České republice jsem vybrala Ples Afrika a Světový pochod za mír a nenásilí, protože patří mezi největší akce pořádané humanistickými centry.

Pro praktickou část bakalářské práce jsem zvolila metodu nestrukturovaného – induktivního rozhovoru s koordinátory Centra Narovinu a Centra Dialog a rozhovory s „adoptivními rodiči“. Na základě použité literatury a rozhovorů je vyhotovena analýza.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Adopce na dálku

Jedná se o dobročinnou finanční pomoc dětem ze zemí třetího světa. Lidé z vyspělých zemí finančně podporují děti z chudých zemí. Zajišťují jim tak vzdělání, obživu a léky, protože jejich rodiče nebo opatrovníci si je nemohou dovolit. Adoptované děti žijí ve své rodné zemi, aniž by musely odjet k adoptivním rodičům. Adoptovat mohou jednotlivci, skupina lidí, rodina nebo firma. Děti hradí školné, učební pomůcky a školní uniformu. Komunikují spolu formou dopisů, posílají si fotografie, drobné dárky, které povolí daná organizace, přes kterou adoptivní rodič s dítětem komunikuje a může ho přijet navštívit. Sponzorování trvá do doby, kdy se dítě stává plnoleté nebo si začne samo vydělávat. Tuto dobročinnou akci zprostředkovávají nevládní neziskové organizace v mnoha zemích světa. Dlouhou dobou je adopce na dálku nejstabilnějším příjmem humanitárních organizací.¹

Tento výrok potvrzuje studie *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*, ve které autoři uvádí, že je to pomoc dárců přispívat zlomkem jejich příjmu na zmírnění dětské chudoby v rozvojových zemích, prostřednictvím vztahu s konkrétním dítětem, žijícím v chudobě. Sponzorování dětí může být jednou z nejvíce efektivních metod ve prospěch dětí z rozvojových zemí. Pro miliony lidí z bohatých zemí představuje adopce na dálku nejintimnější a přímou formu, jak se zapojit a podpořit chudé rozvojové země.²

Dle studie *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* neexistuje výzkum, který vyhodnocuje dopady programů adopce na dálku.³

¹Haiselová, L. *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní* [online]. Roverground. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://roverground.cz/2013/11/04/adopce-na-dalku-oblibena-neeefektivni/>>

²Wylick, B., Glewwe, P., Rutledge, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*. [online]. The University of Chicago Press. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1086/670138?origin=JSTOR-pdf>>

³Wylick, B., Glewwe, P., Rutledge, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*. [online]. The University of Chicago Press. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1086/670138?origin=JSTOR-pdf>>

Jak vznikla adopce na dálku? Miloš Kroulík uvádí: „*První programy tohoto typu začaly vznikat ve 20. a 30. letech 20. stoletích, v důsledku politických krizí a válečných konfliktů (např. občanských válek v Rusku a Španělsku), v jejichž důsledku rychle vzrostl počet dětí umístěných v nouzových táborech a sirotčincích. Po 2. světové válce se pozornost přesunula k pomoci dětem, žijícím v chudých rozvojových zemích.*“⁴

Ve studii *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* se uvádí, že mezinárodní sponzorské programy vznikly v důsledku jejich využití jako marketingový nástroj pro mobilizaci zdrojů v bohatých zemích a snižování chudoby v rozvojových zemích.⁵

1.1 Afrika očima dětí

Ve vesnicích v Keni chtějí děti dokončit školu, najít si práci a partnera podle svého uvážení. Ovšem většinou tomu tak není. Jejich rodiče je od vzdělání odrazují. V důsledku toho vzniká nezodpovědné sexuální chování a „dětí vychovávají děti“. Mnohdy rodiče najdou dceři ženicha. Kvůli tomu musí přerušit studium a vdát se. V některých vesnicích podporují ženskou obřízku.⁶

Děti z vesnic docházejí daleko do školy, musí vycházet už za tmy a tím se vystavují nebezpečí napadení divou zvěří. Ve vesnici je jedna škola postavená z bláta, trámů a dřevěných došků. Nemají zde elektřinu. Po škole musí dívky a chlapci pomáhat doma. Je to velice těžký život, který má i svou kladnou stránku. Děti jsou méně zkažené, než je tomu u dětí ve městě. Nekouří, nečichají lepidlo a více si váží peněz.⁷

Život ve slumu přináší velké obtíže. Lidé chodí na záchod do řeky, ze které si pak berou vodu na mytí a vaření. Rodiny jsou chudé. Nemají peníze, aby jejich děti mohly chodit do školy. „*Většina dětí tady nechodí do školy, přestože by strašně*

⁴Kroulík, M. *Child Sponsorship* [online]. Scribd. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.scribd.com/doc/50514568/Adopce-na-dalku>>

⁵Wydick, B., Glewwe, P., Rutledge, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*. [online]. The University of Chicago Press. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1086/670138?origin=JSTOR-pdf>>

⁶Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006

⁷Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006

chtěly. Chtěly by se učit, aby mohly utéct ze života ve slumu. A také touží vědět, jak plánovat rodinu.“ (Tamášová, 2006: 16)

Ve slumech se vyrábí a prodává pivo. Naprosto běžná věc pro slumy je prostituce. Výhod tohoto života je velice málo. Například, když vás zná nějaký zloděj nebo kriminálník z okolí, nic vám neudělá ani vás neokrade. Děti nechtějí žít tímto způsobem života, proto se učí, aby mohly co nejdříve odejít.⁸

Další rozšířenou věcí je využívání dcer, protože rodina nemá peníze, dá svou dceru do jiné rodiny na domácí práce. Dívka, která o tom píše, má jen jeden volný den v roce, jinak neustále pracuje od pěti hodin ráno až do večera. Rodina, u které pracuje, posílá jejím rodičům 200 šilinků měsíčně.⁹

Diskriminace žen má dlouhou historii. Ženy nesmějí sedět ve stejné místnosti s mužem, jíst maso a samy od sebe se s ním začít bavit. Jsou jejich služky. Také velmi málo venkovských dívek studuje. A ty, kterým se studovat podaří, se snaží změnit tuto smutnou a u nás přežitou situaci. Muži neuznávají rovnoprávnost. Mnozí si ani neumí představit ženu na vyšší pozici, než jsou oni. Často ženy bijí a ponižují. V některých případech se stává, že muž ubije svou ženu k smrti.¹⁰

⁸Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006

⁹Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006

¹⁰Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006

2 Chudoba, nezaměstnanost a nemoci v Keni a Guinei

Někteří z nás si neumí představit, jak se žije lidem v zemích třetího světa. Ten, kdo tam nebyl, těžko pochopí, jak lidé strádají. Lidé bydlí v chýších, kde není voda ani elektřina. V některých slumech chodí na toaletu do igelitového pytlíku a pohazují jej na zem. Mezi chudobou, nezaměstnaností a nemocemi panuje kontinuita, jeden fenomén ovlivňuje druhý. Chudoba se odvíjí od jejich životního stylu. Jsou nezaměstnaní nebo nemocní a nedokážou se o sebe postarat. Dle Buvéové, Bishikwabo-Nsarhazi a Mutangadurové, kteří napsali studii *Příčiny a dopady šíření AIDS v Africe*, souvisí chudoba s vyšším ohrožením nákazy HIV, jelikož pro chudé lidi je méně významné riziko nákazy HIV. Chudé ženy poskytují sexuální služby za peníze nebo jídlo.¹¹

Dle sborníku *Vzdělání na dosah* zde vládne mužská polygamie, která přispívá k celkové rodinné chudobě. Muži nevidí problém v mnoha svatbách, které mají za následek další děti, možnou nákazu AIDS a tím rozklad rodiny. V těchto zemích neexistují dětské domovy nebo domovy důchodců, obyvatelé tím pohrdají. Rodina má ve většině případu dvojciferné číslo. Důležité je pro ně co se děje teď a na budoucnost nepohlížejí. Čas nemá význam. Více než polovina obyvatel žije pod hranicí chudoby, za méně než 1 dolar na den. Ekonomickou ránou pro rodinu je úraz nebo onemocnění některého člena rodiny, čímž se dostává na finanční dno. Neexistuje funkční pojištění ani důchodový systém. Rodiče si nemohou dovolit posílat děti do školy, kde se platí uniformy a pomůcky.¹²

Za další hrozbu jsou považovány nemoci. Dvě nejhorší jsou HIV/AIDS a malárie.

¹¹Buvé, A., Bishikwabo-Nsarhaza, K., Mutangadura, G. in Plesník, V. *Příčiny a dopady šíření AIDS v Africe* [online]. Studijní materiál důchodce č. 133, srpen 2002 [cit. 2014-22-04]. Dostupné z: <<http://www.zuova.cz/Content/files/articles/plesnik/smd133.pdf>>

¹²Bauer, M. *Vzdělání na dosah: sborník zkušeností a vzpomínek z projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha*. Triton 2008

2.1 HIV/AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome)

HIV/AIDS je nejpravděpodobnější nákazou u mladých lidí. Náklady na zdravotní péči jsou vysoké. Před malárií a HIV/AIDS se lze ubránit moskytiérou a prezervativem, avšak lidé je nepoužívají dle Luca Montagniera z důvodu nepohodlí při jejich používání. Větší výskyt používání ochranných prostředků se jeví u vzdělanějších lidí, čímž potvrzuje, že vzdělanější mění vztah k prevenci. Ženy jsou v prevenci obezřetnější, než muži, což je způsobeno tím, že ženy přisuzují zdraví vyšší důležitost. Nejčastější přenos AIDS je heterosexuální. Ve střední Africe je rozšířená prostituce.¹³

O prostituci v souvislosti s Afrikou se také zmiňuje Lucie Tamášová v knize *Afrika očima dětí*, kde popisuje život v Keni a uvádí: „*Ne každá rodina vlastní půdu a ne příliš mužů najde dostatečně placenou práci. Ženy se proto často uchylují k „nejstaršímu řemeslu“ – prostituci. Prostituce není výjimkou ani mezi velmi mladými dívkami na středních školách, které si tak vydělávají na učebnice, školní pomůcky a něco málo pro sebe. V městských slumech je prodej vlastního těla často jedinou možností, jak může matka zajistit pro své děti peníze na jídlo. Virus HIV se tak opět může šířit a ničit životy mnoha nejen mladých lidí.*“ (Tamášová, 2006:15)

Výroky Luca Montagniera o vzdělání a prevenci potvrzuje Buvéová, Bishikwabo-Nsarhaza a Mutangadurová, kteří uvedli, že negramotní nebo méně gramotní lidé mají malou možnost získat informace o prevenci před HIV. Prezervativ používají vzdělanější lidé.¹⁴

V subsaharské Africe, jak uvádí Nad'a Straková, je kolem 22,5 milionů lidí nemocných AIDS, což představuje dvě třetiny všech nakažených na světě. Nemoc AIDS má nepříznivý vliv na ekonomiku.¹⁵ To potvrzuje také Jaromír Němec a uvádí ještě nepříznivý vliv AIDS na sociální ukazatele.¹⁶

¹³Montagniera, L. *AIDS fakta a naděje*, Nadace pro život, Praha 1996

¹⁴Buvé, A., Bishikwabo-Nsarhaza, K., Mutangadura, G. in Plesník, V. *Příčiny a dopady šíření AIDS v Africe* [online]. Studijní materiál důchodce č. 133, srpen 2002

[cit. 2014-22-04]. Dostupné z: <<http://www.zuova.cz/Content/files/articles/plesnik/smd133.pdf>>

¹⁵Straková, N. *Velký světový zabiják HIV/AIDS* [online]. Rozvojovka 17. 10. 2011 [cit. 2014-22-04]. Dostupné z: <<http://www.rozvojovka.cz/clanky/1045-velky-svetovy-zabijak-hiv-aids.htm>>

¹⁶Němec, V. *AIDS v Africe* [online]. Afrika online 02. 12. 2001 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <<http://www.afrikaonline.cz/view.php?cisloclanku=2001120201>>

2.2 Malárie

Malárie je další z největších příčin nemoci a úmrtnosti v těchto zemích. Nemoc způsobuje 20% úmrtnost dětí do 5 roku. Také se nejčastěji projevuje u těhotných žen, které mohou předčasně porodit.¹⁷ Symptodem je vysoká horečka, zvracení, svalový třes, bolest kloubů, letargie. Zdeněk Fendrich uvádí, že v současnosti je 200 milionů případů onemocnění malárií v tropické Africe a nemoci podlehne ročně více než jeden milion dětí mladších 14 let.¹⁸ Není dostatek léčiv ani látek na prevenci, jelikož domorodci na ně nemají peníze. V Keni pomáhá mezinárodní humanitární organizace ADRA ČR. Poskytuje pomoc lidem v nouzi. Působení v České republice má od roku 1992.¹⁹

Nejvíce zasažené malárií jsou africké země Guinea 75%, Botswana 48% a Burundi 48%.²⁰

Dle UNICEF má malárie v Africe vážné hospodářské dopady, zpomaluje hospodářský růst a rozvoj. Malárie je považována za nemoc z chudoby, protože postihuje především chudé, kteří žijí ve špatně postavených bytech, které nabízejí málo zábran proti komárům. Rychlý přístup k účinné léčbě může snížit počet úmrtí. Poskytnutí alespoň jedné moskytiéry na dvě osoby a včasné léčení nemoci značně sníží úmrtnost. Chráněné obyvatelstvo, které spí pod moskytiérami, se v roce 2013 odhaduje na 36%.²¹

¹⁷“Malaria“. *Kenya Malaria factsheet* [online]. Kemri.org in search of belter health ©2014. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.kemri.org/index.php/help-desk/search/diseases-a-conditions/29-malaria/113-kenya-malaria-fact-sheet>>

¹⁸Fendrich, Z. *Malárie a její léčba* [online]. Katedra farmakologie a toxikologie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Univerzita Karlova v Praze, Hradec Králové, str. 89 - 90 [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://solen.cz/pdfs/far/2005/02/03.pdf>>

¹⁹Bárta, A. *Humanitární pomoc ADRY ČR v africké Keni* [online]. Základní info k projektu [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://kena.websnadno.cz/uvod-k-projektu.html>>

²⁰Tamášová, L. *Malárie* [online]. Humanistické hnutí ©2008 [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.centrumdialog.cz/novegenerace/malarie_35>

²¹UNICEF. *Malaria* [online]. © UNICEF 2013-24-12 [cit. 2013-20-03]. Dostupné z: <http://www.unicef.org/health/index_malaria.html>

3 Podmínky adopce

3.1 Cíl adopce dětí na dálku

Cílem adopce dětí na dálku je dle Lucie Tamášové především zprostředkovat přístup ke vzdělání. Jde o pomoc dětem, které se nachází v úplné chudobě. Jejich rodiče si nemohou dovolit uhradit školné, uniformu a pomůcky. Dítě po adopci nadále žije se svojí rodinou v Africe a „adoptivní rodič“ z České republiky mu hradí školné a všechny náležitě pomůcky. Díky posílání finanční částky na tyto výdaje lze dítěti pomoci dosáhnout přinejmenším minima životních podmínek.²²

3.2 Co obnáší adopce na dálku pro „adoptivního rodiče“ v ČR

Adoptovat dítě na dálku mohou jednotlivci, rodina i skupiny lidí (školní třída, skupina přátel, škola nebo zaměstnanci ve firmě). Projekt adopce afrických dětí na dálku, jak uvádí Pavel Janura, není jen o finanční pomoci, ale vytváří pouto lidské solidarity a porozumění mezi odlišnými zeměmi.²³

Co dělat, když chci adoptovat dítě z Afriky? Najít důvěryhodnou humanistickou organizaci, která zprostředkovává adopce na dálku. Zjistit si o ní co nejvíce informací, případně domluvit schůzku s některým jejím koordinátorem, kterému je možno položit doplňující otázky. V práci jsou vybrána dvě humanistická centra Narovinu a Dialog. V České Republice se adopcemi na dálku věnuje více než deset organizací, které podporují více jak dvacet zemí světa, nejvíce v Africe.²⁴

3.2.1 Jak funguje adopce na dálku?

Z databáze humanistického centra je možno zvolit dítě vhodné k adopci. Pod každým obrázkem dítěte je uveden popis o jeho věku, zdraví a rodině. Následně je potřeba kontaktovat koordinátora a ujistit se, zda o zvolené dítě neprojevil zájem

²²Tamášová L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006.

²³Janura, P. *Adopce na dálku 2008 – 2013* [online]. Adopce chlapce z Keni [cit.2014-15-04]. Dostupné z: <<http://zsnem.pvskoly.cz/TEXTY/ADOPCE.HTM>>

²⁴Hokrová, M. *Organizace, které realizují sponzorování dětí z rozvojových zemí* [online]. Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce2.htm>>

jiný „adoptivní rodič“. Zeptat se jej na termín nástupu do školy, možnost plateb a zaslání odkazu na online darovací smlouvu k vyplnění.²⁵

Pro vyplnění darovací smlouvy je potřeba udat jméno a kontakty na „adoptivního rodiče“ a vybrat způsob plateb. Částky se v různých humanistických centrech liší, mohou se platit jednou za měsíc, čtvrt rok či uhradit celou částku za rok. U humanistického centra Narovinu a Dialog je minimální období adopce 12 měsíců. Pokud poté „adoptivní rodič“ nechce nebo nemůže dále přispívat, odhlásí se z projektu a dítě přidělí někomu jinému. Takovým dětem se snaží přednostně najít nové „adoptivní rodiče“, proto je dobré dát alespoň 4 měsíce dopředu vědět o odhlášení se z projektu. Po uzavření smlouvy si mohou „adoptivní rodiče“ vytisknout certifikát o adopci a získat tak přístup na online „Soukromou stránku rodiče“.²⁶

Většinou peněz se přispívá dítěti na školné, což zahrnuje výuku, školní uniformu a pomůcky. Koordinátoři na místě vyberou adoptovanému dítěti vhodnou školu, nakoupí potřebné pomůcky a dále spolupracují s rodinou. V některých projektech se dítěti hradí potřebná zdravotní péče, ošacení, jídlo a ubytování. A část peněz jde na organizační strukturu projektu.²⁷

„Adoptivní rodič“ dostává jednou až třikrát ročně vysvědčení a fotografie svého adoptovaného dítěte. Může si s ním dopisovat jednoduchou angličtinou se stručným obsahem na téma pochopitelné pro dítě žijící v úplně odlišném světě. Pokud dítě ještě neumí psát, dopis píše učitel či rodič a dítě přidá nakreslený obrázek. Není žádoucí posílat v dopise svoji adresu, neboť toho může být zneužito například rodinou dítěte. Je možné poslat menší dárky.²⁸

Pokud si „adoptivní rodiče“ přejí navštívit své dítě, je nutné se spojit s koordinátorem a postupovat podle instrukcí. Naopak dítě není možné převést sem

²⁵Centrum Narovinu. *Adopce afrických dětí – projekt pomoci na dálku* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/adopce-africkyh-deti-projekt-pomoci-na-dalku>>

²⁶Centrum Narovinu. *Adopce afrických dětí – projekt pomoci na dálku* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/adopce-africkyh-deti-projekt-pomoci-na-dalku>>

²⁷Centrum Narovinu. *Informace pro adoptivní rodiče* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/informace-pro-adoptivni-rodice>>

²⁸Centrum Narovinu. *Informace pro adoptivní rodiče* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/informace-pro-adoptivni-rodice>>

do České republiky. Nesmí být vytrženo ze své reality. Bylo by pro ně velmi traumatizující žít nějaký čas tady a pak být zase vráceno do svého světa.²⁹

Humanistická centra pořádají setkání „adoptivních rodičů“, kde se prohlíží videa pořízená na setkáních s dětmi a zodpovídají se otázky. Aktivně se mohou zapojit i jiným způsobem, pořádat besedy nebo výstavy v jejich rodném bydlišti, zapojit se do sítě dobrovolníků a překládat či tisknout materiály. Mohou nabídnout adopci svým známým.³⁰

3.3 Přínos pro adoptované dítě

Adopce na dálku dle Lucie Tamášové pomůže dítěti získat vzdělání, čímž získá nezávislost a lepší perspektivu v budoucím životě. Dítě se vzdělává ve svém přirozeném prostředí, ve své rodině a se svými kulturními tradicemi. Není vytrháváno pryč a tím neprodělává šok. Je mu poskytováno pojištění na základní zdravotní péči. Když je dítě sirotek, dostane jídlo a ubytování.³¹

Tím, že dítě získá vzdělání, se splní jeho sny a může se stát třeba lékařem nebo učitelem. Vzděláním se mu prohloubí informace o prevenci před nemocemi ohrožujícími lidský život, jako je například AIDS a malárie a naučí se hospodařit s penězi. Bude myslet na budoucnost. Zajistí svou současnou i budoucí rodinu. Může díky informacím vycestovat do ciziny.³²

Daniel Sifuna uvádí, že vzdělání je zásadní pro hospodářský a sociální rozvoj. Existují věrohodné důkazy, že vzdělání zlepšuje zdraví a produktivitu lidí.³³

Přínosem pro adoptované dítě na dálku je školní uniforma. Školní uniformy mají své opodstatnění. Jde o tradici, která umožňuje, aby děti z chudých rodin

²⁹ Centrum Narovinu. *Informace pro adoptivní rodiče*. [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/informace-pro-adoptivni-rodice>>

³⁰ Centrum Narovinu. *Informace pro adoptivní rodiče* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/informace-pro-adoptivni-rodice>>

³¹ Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006.

³² Bauer, M. *Vzdělání na dosah: sborník zkušeností a vzpomínek z projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha*, Triton 2008

³³ Sifuna, D. *The Challenge of Increasing Access and Improving Quality: An Analysis of Universal Primary Education Interventions in Kenya and Tanzania since the 1970s* [online], [cit. 2014-23-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/27715423>>

nechodily do školy potrhané a špinavé, čímž by byly vystaveny nepříjemným situacím, které by mohly vyústit v nepravděpodobnou školní docházku.³⁴

Školní docházku spojenou se školní uniformou zkoumala studie *The Impact of Distributing School Uniforms of Children's Education in Kenya*. Hodnotí dopad vzdělávací intervence v Keni, kde nevládní organizace Christelink Steunfonds Africa na podzim roku 2001 začala využívat program adopce na dálku ve 12 základních školách v západní Keni. Nevládní organizace určí, kdo z dětí se zúčastní adopce na dálku, vybírá především sirotky. Přínosem cíleným na jedince je školní uniforma. Školní uniformy mají pozitivní a významný dopad na školní docházku. Dopad je větší pro chudší studenty. Program adopce na dálku má také významný vliv na vzdělávání dívek. Výzkum je z období od roku 2002 až 2005 a dokázal, že školní uniformy snižují záškoláctví o 38%. Výsledky jsou mnohem patrnější u chudších studentů, kteří uniformu předtím nevlastnili, a snížení záškoláctví je v tomto případě o 64%.³⁵

Dle Evanse, Kremera a Ngatia nárůst školní docházky u některých studentů souvisí s vědomím, že je podporováno bohatými lidmi a to buď prostřednictvím dopisů, nebo menších darů.³⁶

3.3.1 Proč školy v Africe vyžadují školní uniformy?

Pro zachování jednotné normy, aby se dali studenti snadno identifikovat. V některých oblastech dává školní uniforma dítěti nárok na snížení poplatku za veřejnou dopravu. Uniformy zvyšují pocit vizuální rovnosti. Prosazováním školních uniforem lze vyloučit nejchudší a pravděpodobně nejméně výkonné děti a tím zvýšit

³⁴Schreiberová, R. *Jak účinně pomáhat Africe?* [online]. Pro – contact [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.pro-contact.cz/cs/news/view/110>>

³⁵Evans, D., Kremer, M., Ngatia, M. *The Impact of Distributing School Uniforms on Children's Education in Kenya* [online]. Březen 2008. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTIMPEVA/Resources/evans_kenya_uniforms.pdf>

³⁶Evans, D., Kremer, M., Ngatia, M. *The Impact of Distributing School Uniforms on Children's Education in Kenya* [online]. Březen 2008. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTIMPEVA/Resources/evans_kenya_uniforms.pdf>

průměr u zkoušek. Poskytnutím školní uniformy se snižuje záškoláctví o jednu třetinu a efekt je ještě větší u chudých dětí.³⁷

Z článku *Schooling Costs, School Participation, and Long - Run Outcomes: Evidence of Kenya* vyplynulo, že privilegií, která představují školní uniformy, by mohlo být dosaženo levnější variantou. Například nošením standardního oblečení s barevnými schémata či odznaky. Pro chudé děti by této varianty bylo snazší dosáhnout.³⁸

³⁷Evans, D., Kremer, M., Ngatia, M. *The Impact of Distributing School Uniforms on Children's Education in Kenya*. Březen 2008. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTIMPEVA/Resources/evans_kenya_uniforms.pdf>

³⁸Evans, D., Kremer, M., Ngatia, M. *Schooling Costs, School Participation, and Long - Run Outcomes: Evidence of Kenya* [cit. 2014-21-02]. Dostupné z: <<http://www.younglives.org.uk/files/others/inequalities-conference-papers/ngatia-evans-kremer-schoolingcostsschoolparticipationlong-runoutcomes-kenya>>

4 Pozitivní aspekty adopce na dálku

Dle publikace *Vzdělání na dosah* je nám život dán, je to dar, který jsme dostali. Máme jej na dluh, a abychom se za něj odvděčili a splatili ho, můžeme dát pomoc tomu, kdo ji potřebuje. Nečekáme za ni nic, naplňuje nás a jsme díky ní šťastni. Takovou pomocí je adopce na dálku. Jedná se o humanitární a perspektivní akci. „*Albert Schweitzer řekl, že dát hladovějícímu rybu a nasytit ho je jistě velká věc, ale daleko větší je naučit ho ryby lovit.*“ (Bauer 2008:10)

Adopce na dálku je dobročinná pomoc, která získává široké okruhy lidí, bez ohledu na jejich náboženství nebo životní názory. Uskupuje veřejnost a učí ji konkrétním způsobem solidaritě. Vzniká důležitá formace v mezilidských vztazích. Někteří pociťují radost ze svého „adoptivního rodičovství“, jejichž pomocí adoptované děti žijí, vzdělávají se a utvářejí sami sebe. Mají nižší šanci, že skončí v otroctví nebo začnou s prostitucí.³⁹

Adopce na dálku umožňuje dětem získat základní vzdělání. Tím se jim otevírá cesta ke vzdělání univerzitnímu. Mohou se dostat i do České Republiky na vysokou školu. „*Vzdělání umožňuje získat informace, které člověku pomohou být schopen řídit si svůj vlastní život podle představ, zdokonalovat výsledky své práce, činit zodpovědná rozhodnutí v otázce financí a orientovat se ve světě, v němž žije. Vzdělání má jedinečnou povahu: nemůže být, na rozdíl od ostatního movitého i nemovitého majetku, jeho „majiteli“ odebráno.*“⁴⁰

Ve vzdělání můžeme vidět klíč k radikální změně společnosti. Má za následek posílení osobnosti člověka. Ovlivňuje jeho ekonomické a sociální chování, což má za následek změnu celé společnosti.⁴¹

Jak je možné, že vzdělání způsobuje takové proměny a pomáhá lidem z jejich chudoby? Vzdělání lidé vydělávají více peněz. Jsou lépe informováni, tím se

³⁹Bauer, M. *Vzdělání na dosah: sborník zkušeností a vzpomínek z projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha*, Triton 2008

⁴⁰Hokrová, M. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl?* [online]. Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>>

⁴¹Hokrová, M. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl?* [online]. Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>>

orientují, jsou samostatnější, schopnější, sebevědomější a jejich život je kvalitnější. Vzdělávání chudých lidí v rozvojových zemích vede ke spravedlivějšímu přerozdělení moci a peněz a tím k rovnější společnosti. Všechny vrstvy obyvatel se tak mohou spolupodílet na veřejném životě. Vzdělání lidé jsou poučeni o nemocech a jejich prevenci.⁴²

Důležité je vzdělávání žen. Dokáže ovlivnit zdraví rodiny, počet dětí a budoucí úroveň vzdělání dětí. „*Množství mezinárodních studií prováděných během posledních 25 let v Africe, Asii a Latinské Americe ukazuje, že vzdělání matek silně a trvale determinuje skutečnost, zda se jejich děti do školy запиší i jaké úrovně vzdělání dosáhnou. Vzdělání žen vede k trvalému zvyšování úrovně vzdělanosti každé následující generace.*“⁴³

Adoptované děti získají kromě vzdělání také ošacení, jídlo, lékařskou pomoc a mnohdy i střechu nad hlavou. S podporou „adoptivních rodičů“ mohou někteří studenti přijet na vysokou školu do České republiky. Důkazem je toho například guinejská slečna Kadiatou Traoré, které bude umožněno studovat medicínu na Karlově univerzitě.⁴⁴

Pozitivním aspektem je dle Pavly Gomba dobrý pocit, který mají dárci při přispívání někomu konkrétnímu na konkrétní věc.⁴⁵

Individuální forma podpory, jakou je adopce afrických dětí na dálku, zaznamenává výhody poskytnuté pravidelnou péčí v rozvoji potenciálu a vyšší pravděpodobnosti dokončení studia u adoptovaných dětí.⁴⁶

⁴²Hokrová, M. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl?* [online]. Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>>

⁴³Hokrová, M. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl?* [online]. Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>>

⁴⁴Centrum Dialog. *Adopce afrických dětí má smysl a přináší konkrétní výsledky* [online]. Centrum Dialog 2013-05-09 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/clanek/adopce-africkych-deti-ma-smysl-prinasi-konkretni-vysledky>>

⁴⁵Zídek, P. *Adopce na dálku nejsou fěr, vzdělání potřebují i ošklivé děti* [online]. Lidové noviny [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://relax.lidovky.cz/adopce-na-dalku-nejsou-fer-vzdelani-potrebuji-i-osklive-deti-plz-zajimavosti.aspx?c=A110806_203952_moje-penize_sk>

⁴⁶Schreiberová, R. *Jak účinně pomáhat Africe?* [online]. Pro – contact [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.pro-contact.cz/cs/news/view/110>>

Občanské sdružení Pro – contact věří, že poskytnutím přístupu ke vzdělání několika desítkám dětí z celé komunity dávají naději na lepší budoucnost celému národu.⁴⁷

Společnost Plan International, která je nejstarší a největší organizací pro rozvoj dětí ve světě, pracuje v 50 rozvojových zemích Afriky, Asie a Ameriky. V roce 2013 pracovala se 78 miliony dětí.⁴⁸ Zaměřuje se na pomoc chudým dětem, na jejich zdravotní péči, vzdělání a ochranu. Také zprostředkovává adopci na dálku. Usiluje o snížení chudoby, podporu sirotků a ohrožených dětí a starání se o osoby se zdravotním postižením. V Keni pomáhá od roku 1982 a nyní více než 800 tisíc lidí těží z jejich práce.⁴⁹ V Guineji pracuje od roku 1989 a dnes pomáhá více než 34 tisícům dětí v 50 komunitách.⁵⁰

Dle studie *Does International Child Sponsorship Work? A Six – Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* jsou výsledky adopce dětí na dálku pozitivní ve významném zvýšení školní docházky. Počet dětí, které ukončí střední školu, se zvýšil o 12 – 18%. Sponzorované děti se vykazují vyšší úroveň sebevědomí, snahy a očekávání a nižší úroveň beznaděje.⁵¹

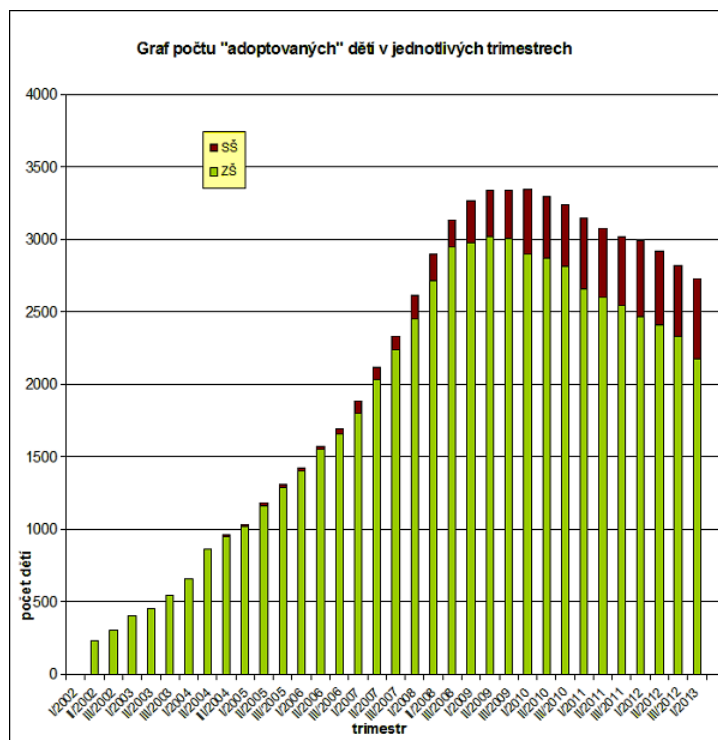
⁴⁷Schreiberová, R. *Jak účinně pomáhat Africe?* [online]. Pro – contact [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.pro-contact.cz/cs/news/view/110>>

⁴⁸Plan – International. *About Plan* [online]. Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://plan-international.org/about-plan>>

⁴⁹Plan – International. *Plan Kenya* [online]. Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://plan-international.org/where-we-work/africa/kenya>>

⁵⁰Plan – International. *Plan Guinea* [online]. Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://plan-international.org/where-we-work/africa/guinea>>

⁵¹Wydick, B., Glewwe, P., Rutledge, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* [online]. The University of Chicago Press. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1086/670138?origin=JSTOR-pdf>>

Graf č. 1. Počet adoptovaných dětí v jednotlivých trimestrech z centra Narovinu. Dostupný z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/vyvoj-adopce-v-cislech>

Dle grafu z humanistického Centra Narovinu je zřejmé, že počet adoptovaných dětí od roku 2002 do roku 2010 stoupal. Od druhého trimestru roku 2010 začal počet adoptovaných dětí z centra Narovinu mírně klesat, což je způsobeno dle rozhovoru s paní ředitelkou Danou Feminovou několika faktory. První z nich je zaviněn tím, že adopce na dálku už nejsou moderní, jako bývaly zhruba před deseti lety. Pro naši společnost už nejsou adopce na dálku žádnou novinkou a lidé mají pocit, že už je znají. Další faktor spočívá v ekonomické krizi, se kterou se Evropa a s ní i Česká republika potýká. Lidé raději neadoptují, protože neví, zda budou moci dítě financovat v budoucnu. Uvědomují si, že adopce na dálku je dlouhodobá pomoc. Za třetí Dana Feminová uvedla vliv médií, který souvisí s úbytkem počtu adopcí na dálku. Časopisy a televize už nemají potřebu zmiňovat téma adopce na dálku, jelikož mají pocit, že už je pasé. Lidé jsou velmi ovlivněni médií, a proto již nemají potřebu věnovat se této dobročinné pomoci.

V Centru Dialog je dle paní Alžběty Kofránkové, která v Centru Dialog pracuje jako koordinátorka, adoptovaných 1 341 dětí, ukončených adopcí je 2 306 a dětí volných k adopci na dálku je 475. Obecně dochází k poklesu adopcí ve srovnání

s dřívějšími léty. Z rozhovoru s Lucií Tamášovou vyplynulo, že je tento pokles způsoben postupným nezájmem veřejnosti a shoduje se s Danou Feminovou, která má stejný názor. Adopce na dálku již není v módě, jako tomu bývalo dříve.

5 Negativní aspekty adopce na dálku

Zatím byly vylíčeny jen samé klady na adopci na dálku, ale samozřejmě jako každá problematika má i tato své záporné stránky.

Hlavním bodem kritiky je, že adopce na dálku neřeší příčinu, ale příznak problému. Život se změní jednomu dítěti na úkor ostatních. Nikdy nebude dostatek dárců na všechny děti, které pomoc potřebují. Z rozhovoru pro Lidové noviny s ředitelkou české pobočky UNICEF, Pavlou Gomba, vyplynulo, že nepovažují za správné podporovat pár dětí z komunity, ale snaží se pomoci celé komunitě. Pavla Gomba uvedla: „*Adopce na dálku je zbytečně drahá a „adoptivní rodiče“ přispívají i na věci, které jsou zbytné*“⁵²

Dále ředitelka české pobočky UNICEF argumentuje negativním aspektem z hlediska příjemců, kteří jsou „adoptivními rodiči“ vybíráni dle sympatií na fotografii. Hezké a chytře vypadající děti mají větší šanci, že si jich budoucí „adoptivní rodič“ všimne, než dětí nevzhledných. To potvrzuje také studie Does International Child Sponsorship Work? A Six – Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes, ze které vyplývá, že „adoptivní rodiče“ si vybírají děti, které mají podle nich větší šanci na úspěch.⁵³

Dle Pavly Gomba je nemorální vybírat peníze za školní uniformy, protože z těchto peněz profitují jen výrobci uniform. Největší část peněz získaných od „adoptivních rodičů“ jde na zakoupení školních uniform.⁵⁴

Je také pravděpodobné, že vybrané dítě bude mít výčitky nebo se stane terčem posměchu, protože ono bylo vybráno a ostatní, byť jeho sourozenci, nebyli. Humanitní organizace vyčlení dítě z rodiny pro lepší zacházení. „Vyvolenému dítěti“ je poskytnuto vzdělání, jídlo, oblečení, lékařská pomoc, což ostatní nemají. Tím se může jeho rodina potýkat s frustrujícími pocity, že cizí člověk poskytne pomoc,

⁵²Zídek, P. *Adopce na dálku nejsou fér, vzdělání potřebují i ošklivé děti* [online]. Lidové noviny [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: < http://relax.lidovky.cz/adopce-na-dalku-nejsou-fer-vzdelani-potrebuji-i-osklive-deti-plz-/zajimavosti.aspx?c=A110806_203952_moje-penize_sk>

⁵³Wydick, B., Glewwe, P., Rutledge, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six - Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*. [online]. The University of Chicago Press. [cit. 2014-21-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/10.1086/670138?origin=JSTOR-pdf>>

⁵⁴Zídek, P. *Adopce na dálku nejsou fér, vzdělání potřebují i ošklivé děti* [online]. Lidové noviny [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: < http://relax.lidovky.cz/adopce-na-dalku-nejsou-fer-vzdelani-potrebuji-i-osklive-deti-plz-/zajimavosti.aspx?c=A110806_203952_moje-penize_sk>

kteřou oni nemohou poskytnout a to například jen jednomu dítěti ze sedmi sourozenců. Ostatní sourozenci, rodiče a lidé z okolí mohou na vyvolené dítě žárlit.⁵⁵

Dle článku *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní* vyplynulo, že za další negativní bod adopce na dálku, lze považovat občasnou necitelnost ze strany „adoptivních rodičů“. Neumí si představit podmínky, ve kterých dítě žije a projevuje se to především v dopisech. „Adoptivní rodiče“ například napíší, jak byly lyžovat v Alpách a jak se měli hezky. Dopad na dítě v Africe má taková zpráva neblahý. Poslání přání na Vánoce nebo Velikonoce je neadekvátní vzhledem k situaci, že dítě je vychováváno podle Koránu. Také může nastat nepochopení obsahu dopisu a tím špatné vysvětlení. Někdy jsou z dopisu od dítěte k adoptivnímu rodiči odstraněny informace o poslání financí navíc, o stížnosti rodiny nebo o politické situaci. Negativně působí také osobní kontakt mezi adoptivním rodičem a dítětem, kdy v dětech vyvolává vědomí závislosti na jejich pomoci.⁵⁶

S korespondencí souvisí ještě kritika vynaložení značných financí na jejich doručení, otisknutí dopisů s jejich překladem a tisknutí fotografií dětí. Vynaložené náklady by se jistě daly použít jinak. Namísto toho by finanční prostředky mohly být vynaloženy na plošné očkování, které by mohlo odstranit příčinu problému. Je zářezjící, že více se vynaloží ve prospěch dárce než adoptovaného dítěte.⁵⁷

Dětský fond Organizace spojených národů, UNICEF, zabývající se ochranou a zlepšováním životních podmínek dětí na celém světě, jejich přežitím a všestranným rozvojem, nabízí jiný program pro pravidelné dárce. UNICEF nepodporuje adopci na dálku, jelikož se neslučuje s jejich filozofií, která zní: „*Odstraňovat komplexně příčiny problémů (tedy např. příčiny, proč děti nechodí do školy) a zajistit trvalou pomoc prostřednictvím zapojení celé rodiny a komunity.*“⁵⁸

Velkou finanční zátěž pro rodiny představují školní uniformy, které se pokouší UNICEF zrušit. Vyjednává se zeměmi o bezplatné školní docházce. Projekt

⁵⁵Permalink. *Simply...Why You Should Not Sponsor A Child* [online]. New Internationalist magazine [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://newint.org/features/1989/04/05/simply/>>

⁵⁶Haiselová, L. *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní* [online]. Roverground. [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://roverground.cz/2013/11/04/adopce-na-dalku-oblibena-neeefektivni/>>

⁵⁷Haiselová, L. *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní* [online]. Roverground. [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://roverground.cz/2013/11/04/adopce-na-dalku-oblibena-neeefektivni/>>

⁵⁸UNICEF. *Zajišťuje UNICEF tzv. „adopce na dálku?“* [online]. UNICEF Často kladené otázky [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.unicef.cz/casto-kladene-otazky>>

pod názvem „Školy pro Afriku“ je zaměřen na zpřístupnění školní docházky pro nejvíce znevýhodněné děti, jimiž jsou sirotci, dívky a chudé děti.⁵⁹

⁵⁹UNICEF. *Klíčové programy UNICEF* [online]. UNICEF Česká republika [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.unicef.cz/co-delame/nase-projekty>>

6 Centrum Narovinu

Občanské sdružení humanistického centra Narovinu vzniklo v roce 1995 z iniciativy členů Humanistického hnutí. Za cíl si kladly ochranu lidských práv, šíření humanistických myšlenek, upozornění na problémy nynější společnosti a snahu směřovat ke změně osobní i společenské. Svou činnost zahájilo vydáváním novin Narovinu. Noviny jsou humanistické a nezávislé. K mezinárodní Kampani lidské podpory se připojilo v roce 2000 a tím zahájilo projekty pro Keňu a Indii v roce 2006. Činnost humanistického centra Narovinu se v roce 2003 rozšířila ještě na Slovensko.⁶⁰

Humanistické centrum Narovinu je spolu s centem Dialog jedním ze zakládajících členů českého Fóra pro rozvojovou spolupráci.⁶¹

Hlavní projekt centra je Adopce afrických dětí na dálku, čímž chce pomoci dětem žijícím pod hranicí chudoby v Keni a zprostředkovat jim vzdělání a základní zdravotní péči. Mezi další patří již ukončený projekt „Elektřina ze Slunce pro školy v Keni“. Centrum se zúčastnilo organizace třináctého ročníku Plesu Afrika.⁶²

Změny v Humanistickém hnutí proběhly v roce 2009, kdy se rozhodly oddělit činnosti na širších ideálech Humanistického hnutí. Přijaly nový oficiální název Centrum Narovinu a nový organizační řád v červnu 2010. Současný cíl je zlepšení vzdělávání, zdravotní péče a životní úrovně v Africe.⁶³

Aktuální projekty realizované v Keni jsou Komunitní centrum „Ostrov naděje“ na Rusinga Island na Viktoriině jezeře a „Voda pro Kauti“.⁶⁴

Projekty realizované v České a Slovenské republice jsou „Afrika nevšedníma očima“ aneb „Výchovou k jednotě a partnerství lidí na celém světě“.

⁶⁰Centrum Narovinu. *O nás – historie* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-historie>>

⁶¹Centrum Narovinu. *O nás – historie* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-historie>>

⁶²Centrum Narovinu. *O nás – historie* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-historie>>

⁶³Centrum Narovinu. *O nás – historie* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-historie>>

⁶⁴Centrum Narovinu. *O nás – základní informace* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-zakladni-informace>>

Mezi projekty realizované v České republice a v Keni patří „Partnerství keňských a českých škol“.⁶⁵

6.1 Projekty občanského sdružení v Keni

6.1.1 Ostrov naděje na Rusinga Island

Malý ostrov s názvem Rusinga Island se nachází v keňské části Viktoriina jezera. Počet obyvatel je 22 tisíc a z toho zhruba polovinu činí děti do 15 let. Choroby jako AIDS, malárie, žlutá zimnice, parazitická onemocnění a podvýživa způsobují, že počet sirotků vzrůstá. Proto po konzultaci s keňskými humanisty se domluvil tento projekt, který byl zahájen v roce 2005 a stále pokračuje jeho rozšiřování. Již v květnu 2006 nastoupily děti do nové školky.⁶⁶

Náplní stavebního projektu je komplex zařízení, který obsahuje následující: sirotčinec, mateřskou školu, základní školu, vzdělávací centrum vybavené video projektorem a přístupem k internetu, ubytovací budovy, jídelnu, úpravnu vody, sprchy a toalety a kompletní zdravotní středisko s osmi lůžky.⁶⁷

Projekt je zatím odkázán na granty, příspěvky „adoptivních rodičů“ a ostatní dary. Do budoucna se komunita bude snažit rozšířit farmaření. Obdělávaná úroda by mohla pokrýt potřeby jídelny a zbytek by byl na prodej.⁶⁸

Ostrov naděje zajišťuje dětem možnost vzdělání a stravování. Každý den se stará zhruba o 300 dětí.⁶⁹

⁶⁵Centrum Narovinu. *O nás – základní informace* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-zakladni-informace>>

⁶⁶Centrum Narovinu. *Ostrov naděje – Rusinga Island* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>>

⁶⁷Centrum Narovinu. *Ostrov naděje – Rusinga Island* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>>

⁶⁸Centrum Narovinu. *Ostrov naděje – Rusinga Island* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>>

⁶⁹Centrum Narovinu. *Ostrov naděje – Rusinga Island* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>>

6.1.2 Voda pro Kauti

Vesnice Kauti se nachází téměř dvě hodiny jízdy východně od Nairobi v oblasti Machakos. Základním problémem je nedostatek vody. Proto cílem projektu je shromáždění dostatečných finančních zdrojů na rozvoz vody.⁷⁰

Realizace projektu začala v srpnu 2010. Hlavním bodem bylo zachycení dešťové vody ze střech. Tato fáze byla splněna 30. října 2010. Došlo i k proškolení místní komunity z řad vodohospodářů z České republiky. V roce 2011 byla naplánována realizace hydrovrtu. Aktivně se na činnosti podílejí členové místní komunity. Vrt byl realizován v areálu Kauti Primary School. Do roku 2013 jsou ještě vývěry v Kauti – Katitu, poblíž škol Muthala a Yanzonga.⁷¹

Projekt „Voda pro Kauti“ může extrémně zkrátit vzdálenosti, které obyvatelé údolí musí denně urazit s plastovými kanystry pro vodu.⁷²

6.2 Projekty na pomoc obyvatelstvu v Keni organizované v České republice Centrem Narovinu

6.2.1 Ples Afrika

Dle rozhovoru s Lucií Tamášovou jde o netradiční ples, který je pořádán v rámci Světového pochodu za mír a nenásilí. Konaný naposledy v roce 2010 v pražské Lucerně jako 13. ročník. Od roku 1998 byl ples Afrika největší společenskou akcí tří občanských sdružení zastupujících Humanistické hnutí v České republice: Humanistického centra Narovinu, Humanistického centra Dialog a Vysokoškolských humanistů.

⁷⁰Centrum Narovinu. *Voda pro Kauti* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-2>>

⁷¹Centrum Narovinu. *Voda pro Kauti* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-2>>

⁷²Centrum Narovinu. *Voda pro Kauti* [online]. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-2>>

Cílem plesu je podpora projektů probíhajících v rámci mezinárodní Kampaně lidské podpory v Asii a Africe. Přispívá k prevenci rasismu a diskriminace. Na plese se prodávají výrobky z Keni a Guinei. Díky tomuto plesu se podařilo dostavět školu Salim v Guinei nebo sirotčinec se školou na Rusinga Island.⁷³

Ples s podtitulem „Zábavou a tancem k toleranci a spolupráci nejrůznějších kultur“ vyjadřuje tancem a hudbou solidaritu s lidmi ze zemí třetího světa.⁷⁴

6.2.2 Světový pochod za mír a nenásilí

Cílem pochodu je varovat před nebezpečným vývojem událostí ve světě. Požaduje ukončení válek, odstranění jaderných zbraní, postupného snížení počtu konvenčních zbraní a odstranění násilí v jakékoliv formě. Dává slovo většině občanů ve světě, kteří požadují mír. Chce dosáhnout podpisu mezinárodních smluv o neútočení, aby se vlády států zřekly války, jako možného způsobu řešení konfliktů. Dále chce odhalit zjevné formy násilí a dát slovo těm, kteří násilím trpí. Touží po vytvoření skutečného míru.⁷⁵

„Požadavky Světového pochodu:

Likvidace nukleárního arzenálu – globální jaderné odzbrojení.

Okamžité stažení invazních vojsk z okupovaných území.

Postupné proporcionální snižování počtu konvenčních zbraní.

Podepsání smluv o neútočení mezi národy a odstoupení vlád od užívání válek jako prostředku k řešení konfliktů.“⁷⁶

⁷³Bednářová, T. *Ples Afrika potřinácté*[online]. Convergence of Cultures [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.cocu.cz/cs/ples-afrika-potrinacte_16>

⁷⁴Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*. České Budějovice 2010, s. 31.

⁷⁵Světový pochod. *O pochodu* [online]. Světový pochod za mír a nenásilí [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.svetovypochod.cz/cs/1156_o-pochodu>

⁷⁶Světový pochod. *O pochodu* [online]. Světový pochod za mír a nenásilí [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.svetovypochod.cz/cs/1156_o-pochodu>

Uskutečněním pochodu je možné ukončit světový hlad pomocí 10% částky, která se dnes vydává na zbrojení. Upustit od válek a násilí znamená vymanit se z lidské prehistorie a udělat veliký zlom v evoluci našeho druhu. Tím, že spojíme všechny síly světa za nenásilí a mír, můžeme dosáhnout světa bez válek a vydáme se cestou dialogu.⁷⁷

2. října 2009 na Novém Zélandě začal Světový pochod za mír a nenásilí. Zakončen byl 2. ledna 2010 v Andách v Argentině. Pochod trval 3 měsíce, kdy se procházelo všemi klimatickými podmínkami a ročními obdobími. Procházelo se 90 zeměmi a 6 kontinenty. Pochod podnítila humanistická organizace Svět bez válek, která působí 15 let v oblasti odzbrojení a nenásilí a nyní vzniká její zastoupení také v České republice.⁷⁸

Do České republiky dorazil pochod 1. listopadu roku 2003 na letiště a odcestoval 3. listopadu roku 2003. Večer se konala tisková konference v hotelu Imperial v Praze. Konference se zúčastnila řada známých osobností, jako je Karel Gott, Jan Budař a další.⁷⁹

Druhý den se v prostorách Senátu České republiky konala konference Světového pochodu za mír a nenásilí. Mluvčí představil Chartu za svět bez násilí, která vznikla z podnětí několika držitelů Nobelovy ceny míru, například Dalajlámy či Michaela Gorbačova.⁸⁰

Charta požaduje splnění pěti základních požadavků, které odpovídají cílům Světového pochodu.⁸¹

Konference v České republice se zúčastnili mimo jiné zástupci indického, belgického, mexického, palestinského a maďarského velvyslanectví.⁸²

⁷⁷ Světový pochod. *O pochodu* [online]. Světový pochod za mír a nenásilí [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.svetovypochod.cz/cs/1156_o-pochodu>

⁷⁸ Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

⁷⁹ Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

⁸⁰ Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

⁸¹ Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

Poslední den pobytu týmu pochodu v České republice se pořádala Mírpárty na Václavském náměstí. Sešlo se zde 8 000 lidí.⁸³

⁸²Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

⁸³Poddaná, K., Zimolová, B. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*, České Budějovice 2010, s. 32 - 34

7 Centrum Dialog

V roce 1998 založili členové Humanistického hnutí Občanské sdružení Centrum Dialog. V současnosti Centrum Dialog působí nezávisle a samostatně. Za cíl si klade projekt rozvojové spolupráce a výchovy a ochranu lidských práv. Centrum Dialog sdružuje lidi, kteří chtějí lepší svět, bez násilí a diskriminace.⁸⁴

Roku 1999 zahájilo sdružení činnost v Africe, konkrétně v Keni, Guineji a Beninu. Připojilo se k mezinárodní Kampani lidské podpory. Kampaně jsou založeny především na principu solidarity, vzájemnosti a autoorganizaci lidí v komunitě, ve které žijí. Snaží se lidi motivovat k aktivnímu řešení problémů.⁸⁵

V rámci aktuálních společenských událostí se projekty Centra Dialog obměňují a rozpínají. Velkou část tvoří dobrovolníci, kteří působí v Keni, Guineji a České republice. Dialog podporuje kampaň Česko proti chudobě a snaží se svou činnost rozšířit v oblasti ochrany lidských práv, mírových a multikulturních aktivitách a v rozvojové spolupráci.⁸⁶

„Mezi aktivity Centra Dialogu patří zejména africké projekty v oblasti vzdělávání, lékařské péče a prevence a projekty v zemědělství. “Adopce afrických dětí – projekt pomoci na dálku“ v Guineji, Keni a Beninu. Koncerty, festivaly v ČR na podporu projektů v Africe. Programy rozvojového vzdělávání pro české školy, působící zároveň proti diskriminaci a xenofobii. Kurzy pro školy a veřejnost „Dobrovolníci bez hranic“. Putování výstavy fotografií z afrických projektů. Fair trade obchůdek propojující africké dílny a českou veřejnost. Multikulturní aktivity v České republice. „Stop malárie“, program prevence a včasné diagnostiky malárie. Výstavba a zařizování škol v Guineji a Keni (KLP)“⁸⁷

⁸⁴Centrum Dialog. *Kdo jsme* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/kdo-jsme>>

⁸⁵Centrum Dialog. *Kdo jsme* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/kdo-jsme>>

⁸⁶Centrum Dialog. *Kdo jsme* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/kdo-jsme>>

⁸⁷Centrum Dialog. *Kdo jsme* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/kdo-jsme>>

7.1 Projekty občanského sdružení v Africe

7.1.1 Projekty v oblasti vzdělání

Místní dobrovolníci navázali spolupráci se školami, vyučujícími a rodiči, aby mohli zpřístupnit dětem z chudých rodin, hlavně sirotkům, určité vzdělání. Odpoledne a večer ve školách probíhá alfabetizace dospělých. Do výuky je začleněna výchova k nenásilí, solidaritě a nediskriminaci.⁸⁸

Po čase začaly vznikat humanistické školy přímo ve správě místních dobrovolnických skupin. Školy jsou například v Nairobi, Paponditi, Conakry, Miwani a dalších místech. Snaží se zpřístupnit vzdělání chudým dětem, které by ho jinak nedostaly. Školné platí velmi nízké, jen na pokrytí základních výdajů na chod školy.⁸⁹

Ve školách se pořádají kurzy alfabetizace pro dospělé a různé kroužky pro děti. Děti mohou školu navštěvovat i o víkendech. Škola slouží také jako útočiště, když vypuknou nepokoje.⁹⁰

7.1.2 Zdravotní projekty

Projekt si klade za cíl zajistit v místě, kde je nedostatek zdravotnických služeb, potřebnou ambulanci. Ve zdravotním centru se bezplatně diagnostikují onemocnění, je poskytnuta zdravotní péče a je možné získat informace o prevenci. V ambulanci pracují dobrovolníci. Jsou placeni z jiných výdělečných projektů, které provozuje Kampaň lidské podpory, nebo pracují bez finanční odměny. Pravidelně do ambulance dochází lékaři.⁹¹

⁸⁸Centrum Dialog. *Projekty* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty>>

⁸⁹Centrum Dialog. *Projekty* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty>>

⁹⁰Centrum Dialog. *Projekty* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty>>

⁹¹Centrum Dialog. *Projekty* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty>>

7.2 Projekty občanského sdružení v České republice

Centrum Dialog pořádá různé kurzy pro dobrovolníky. Snaží se jim ukázat, jak fungují projekty a jak je možné se do nich aktivně zapojit. Věří, že dobrovolník je pro svou práci zapálený a bude ji odvádět lépe, než placený zaměstnanec. Účastníci kurzu jsou informováni o práci dobrovolníků v Africe.⁹²

Širokou veřejnost lze informovat o situaci v Africe prostřednictvím výstavy fotografií. Fotografie jsou pořízené dobrovolníky při svých cestách. Je zachycen život v chudinských čtvrtích, výstavba a fungování projektů. Výstavu doprovází videoprojekce a poté diskuse. Výstavy probíhají po celé České republice.⁹³

O rozvojové problematice a aktivní pomoci informuje veřejnost Centrum Dialog benefičními akcemi. Mezi tyto akce patří i již zmiňovaný Ples Afrika, dále koncerty, sportovní turnaje, párty či večere. Na besedách pro veřejnost zaznívají zkušenosti s organizováním projektů v Africe a odpovědi na mnohá témata.⁹⁴

⁹²Centrum Dialog. *Projekty v Česku* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty?kategorie=8>>

⁹³Centrum Dialog. *Projekty v Česku* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty?kategorie=8>>

⁹⁴Centrum Dialog. *Projekty v Česku* [online]. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <<http://www.centrumdialog.cz/projekty?kategorie=8>>

PRAKTICKÁ ČÁST

8 Rozhovor s koordinátorkou centra Dialog Lucií Tamášovou

Vaše práce pro centrum Dialog, od kdy pracujete a co je náplní Vaší práce?

Projekty organizuji od svých 19 let, to znamená nějakých 12 let. Zaměstnaná jsem 6 let, i když teď jsem poslední 4 roky na mateřské dovolené. Každopádně ta práce se nemění od začátku do konce je se stejnou intenzitou, téměř na plný úvazek. Starám se o projekty v Keni, mám na starost celkovou místní oblast. Náplň práce je koordinace lidí v České republice, Keni a administrativa.

Jaké jsou v současné době projekty, kterým se věnujete v Keni?

V Keni běží spousta projektů, ať už jsou to školy, adopce dětí, zdravotní centra. Napadá mě projekt Lvíce z Papundity, což je projekt žen, které se snaží dělat osvětu a jsou velmi pozitivní. Je tam spousta projektů, ale že by byla teď nějaká kampaň, tak to ne.

Co Vám práce v centru přináší?

Pro mě to je něco, co dává smysl. Jsou to projekty, které jsou dělané, aby nezáplatovaly, ale řešily příčinu problému. Není to slepé rozdávání peněz nebo věcí. Je to dobře zorganizovaná podpora projektů, které byly navrženy místními lidmi. Není to tak, že bychom si my načrtli, že chceme postavit školu, uprostřed Afriky, chceme jí tady na tom a tom místě v Africe, ale spolupracujeme s místními lidmi, kteří chtějí něco dělat, začali něco dělat, jsou aktivní a dělají ji čistě dobrovolně. Dělají to proto, že pro ně má projekt smysl a já v tom vidím obrovský potenciál, obrovský rozdíl třeba u neziskových projektů. Nedělá se to, abychom někde dostali nějaký grant. Pro mě je zásadní dělat věci, které budou mít v životě smysl. Osobně si nedovedu představit, že bych dělala někde zavřená v bance.

Kdo jsou lidé, kteří dětem posílají peníze? Jaká je podle Vás cílová skupina „adoptivních rodičů“?

Myslím, že spíše ženy. A hodně základních a středních škol nebo školních tříd. Myslím si ale, že se nedá generalizovat.

Co podle Vás přináší adopce „adoptivním rodičům“?

Kromě toho, že darují, to dělají pravděpodobně z potřeby, že se snaží dělat něco dobrého. Mají konkrétní zpětnou vazbu, konkrétní vztah s dítětem, kde sledují jeho vývoj, sledují jeho známky ve škole, jak roste. Máme „adoptivní rodiče“, kteří své dítě podporují 11 let a vidí ho od čtyř, pěti let. Máme děti, které jsou na univerzitě. Je tady třeba Kadiatou, která u nás studuje medicínu v Praze a byla adoptovaná jako malá holčička. Tam si myslím, že „adoptivní rodiče“ mohou vidět konkrétní výsledky svého daru.

Jaký je rozdíl mezi adopcí dětí v Africe a Evropě, čím se liší?

Adopce na dálku se v Evropě nedělá. Jestli podporovat dítě na dálku v Africe nebo v Rumunsku, tak si upřímně myslím, že i tady jsou děti, které to potřebují. Nevidím v tom úplně rozdíl, kéž by lidi byli schopní pomáhat jako v Evropě. Je pravda, že životní podmínky v Africe jsou někde jinde.

Kdo a proč má podle Vás horší start do života – dívky či chlapci?

Určitě dívky. Myslím si, že všude ve světě žijeme pořád v mužské společnosti. Není to tak dlouho, co nemohly ženy volit a neočekává se od nich, že by měly být na vrcholných pozicích někde v práci, ve fabrice je to akorát. Kdybych to měla vzít o pár desítek let zpátky, tak se od žen neočekávalo, že by měly mít vysoké vzdělání. Je potřeba vdát se a mít děti. Potom rodiče ani nemají touhu posílat tolik dívky do školy jako kluky. Kdyby si měli vybrat, tak si vždycky vyberou toho kluka.

Může to být způsobené tím, že je tam rozšířený islám?

Ne, to s tím nesouvisí.

Za poslední roky dochází k poklesu adopcí na dálku ve srovnání s dřívějšími léty (dle statistiky od paní Alžběty Kofránkové z Centra Dialog), čím je to podle Vás způsobeno?

Je to tím, že opadl takový boom, kdy před sedmi, osmi lety to byla obrovská móda, mít adoptované dítě na dálku. Ať už tomu dělali různou propagací různé osobnosti, herci, zpěváci nebo lidi mezi sebou. Tenhle boom už opadl, už to není tak in. My teď cítíme, že projekt zase nabírá trochu na síle, ale byl tam velký skok dolů. Jako úplně proč nevím. Většina lidí, když končila s adopcí, tak z 90% z finančních důvodů.

Jak je to v Keni a Guineji se sociálním a zdravotním pojištěním?

Pojištění tam není.

Stává se často, že „adoptivní rodič“ navštíví své dítě v Africe?

V případě Keni se to stává. V případě Guineji moc ne. Do Keni se teď úplně běžně jezdí na dovolenou, takže tam to lidi často kombinují s tím, že si udělají výlet na dva dny někam do oblasti, kde dítě žije.

Podle jakých kritérií vybíráte děti určené k adopci na dálku?

My je nevybíráme osobně, vybírají je místní lidé. A místní je vybírají podle jejich situace. Často znají situaci v rodině, často znají situaci, ve které lidé žijí. V rámci vesnice, ve které žijí, už některé děti místní lidé podporují. Například, když jsme začínali školu v Papunditi, tak jsme brali do adopce prvních deset dětí, na které se skládala celá vesnice. Nechodily do školy, protože byly sirotci a místní lidé věděli, že pomoc potřebují. Když potom přišla ta možnost, tak bylo jasné, jaké děti vyberou, my osobně jsme děti nikdy nevybírali.

Jaký je podle Vás přínos pro adoptované dítě?

Může chodit do školy. Jeho rodina se nemusí starat o to, kde sežene peníze na školu, může se starat, kde sežene peníze na jídlo, na další sourozence. Komunita má více vzdělaných lidí, což potom zdvihá úroveň celé vesnice. Když je tam hodně dětí, které mají střední školu, nebo vysokou školu, tak ta vesnice se posouvá úplně jinam.

Žárlí rodina na vybrané dítě?

Já myslím, že ne. Nesetkala jsem se s tím.

Jak je možné, že vzdělání způsobuje takové proměny a pomáhá lidem z jejich chudoby?

Nemám úplně jasnou odpověď. Pro mě je vzdělání jedinou možností, jak se dostat z chudoby, protože mentalitu člověka je velmi těžké změnit. To je jako kdybych chtěla moji babičku naučit třídit odpad, to je prostě nemožné, protože celý život se to dělá nějak a je těžké vysvětlit, proč by to člověk měl dělat jinak. A myslím si, že ve chvíli, kdy se dá šance dětem vyrůstat tak, aby měly dostupné informace, které potřebují, aniž bychom jim zasahovaly do jejich kultury, do jejich přesvědčení, zvyků, abychom je měnily. Já neuznávám, kdybychom tam měli stavět školu, která by byla například jenom křesťanská, která bude nutit děti učit se tímto způsobem. Mám pocit, že když se dá šance na svobodné, přirozené vzdělávání a ty děti se naučí přemýšlet za sebe a svoji komunitu, tak potom sami začnou hledat řešení k daným problémům. A přestanou čekat na pomoc z venku. Vzdělání dětí je pro mě jediným možným řešením v tom, jak se vyhnout válkám, rasovému násilí, chudobě, pomáhá ve zdravotnictví, prevenci proti HIV/AIDS. To je vše spojené se vzděláním, s rozvojem komunity a posílením sebevědomí. Ve chvíli, kdy máte lidi, kteří věří, že něco dokážou, tak to opravdu dokážou.

Do jaké doby trvá sponzorování dítěte? Chtějí se po jeho ukončení děti svým sponzorům odvděčit?

My zase těch adopcí, co by byly ukončené, moc nemáme. Vím, že většina adopcí, které jsou ukončené, tak potom jsou lidé dále v kontaktu.

Pavla Gomba v rozhovoru pro Lidové noviny prohlásila, že: „adopce na dálku je zbytečně drahá a „adoptivní rodiče“ přispívají i na věci, které jsou zbytné“. Jaký je Váš názor?

Záleží na tom, jak se na to podíváte. Když se na to podíváte z pohledu nějaké humanitární krize, kde lidé nemají co jíst a děti umírají na podvýživu, tak ano, potom je vzdělání zbytečné. Potom posílat dítě do školy v tu chvíli není na místě. Na druhou stranu, když se na to nepodívám z pohledu nějaké humanitární krize nebo z nějakého teď urgentního řešitelného problému, ale z dlouhodobého projektu, tak

mě adopce přijde důležitá. Důležitá v tom smyslu, že já nepodporuji dítě, které by umíralo hladu, já podporuji dítě, které jí třeba jednou za den a žije v nepříznivých podmínkách, ale stále má kde bydlet (třeba u nějakých opatrovníků) a může chodit do školy. Já ho v tom podpořím. Z dlouhodobého hlediska zde vidím jiný aspekt. Srovnávám humanitární a rozvojovou pomoc. Humanitární pomoc je něco jiného, je na úplně jiném místě než rozvojová pomoc. V rámci rozvojové pomoci se dělají projekty stavby škol, výstavby studní, zdravotních center. A adopce je důležitá. My třeba máme, že 75% peněz od „adoptivních rodičů“ jde dítěti a 25% máme rozdělených napůl, zhruba 13% jde na rozvoj komunity, to znamená, že se staví vodovody, budují se dál školy. Teď jsme třeba dělali vodovod do vesnice. Není to jen pro to dítě.

Jak velká část poslaných peněz jde na školní uniformy? Nebylo by efektivnější snažit se odstranit školní uniformy, jako se o to snaží UNICEF?

Ano, to by bylo super. Ale my v tuhle chvíli zákon v Keni ani v Guineji nezměníme. Takovou páku jako UNICEF rozhodně nemáme. Myslím si, že je nesrovnatelné srovnávat takovou maličkou neziskovou organizaci s UNICEF. Věřím tomu, že role UNICEF je taková, protože má páky, aby se tyto věci mohly dávat do diskuze. My na to páky rozhodně nemáme, musíme pracovat s tím, co je. My se o to můžeme snažit, můžeme podporovat takové iniciativy, i proto jsme jednou ze zakládajících organizací FORS i proto jsme v Česku proti chudobě. To jsou věci, které můžeme zvládnout, spolu s dalšími neziskovými organizacemi. To by byl výsměch, kdyby taková malá organizace šla na keňskou vládu zrušit uniformy, to je nesmysl. Ano, UNICEF super, podporuji tu aktivitu a v tuhle chvíli to není role, která nám přísluší. My pracujeme s tím, co máme.

Dle ředitelky UNICEF Pavli Gomba mají hezčí děti větší šanci na adopci než nevhledné děti. Jaký je Váš názor a jak to funguje v praxi?

Spousta rodičů nám volá a řekne, já si chci adoptovat nějaké dítě, vyberte mi ho. Je jim jedno, které dítě vybereme. A ano, jsou rodiče, kteří si vyberou pěknou holčičku s pěknými culičky. Nejde to generalizovat, je to člověk od člověka. Je tam tohle riziko, ale my dáváme do adopce všechny děti, které to potřebují. A je jedno, jestli bude dřív adoptovaná hezká holčička nebo 14letý kluk. My se budeme snažit o

to, aby byly adoptované všechny děti, které máme v projektu. Výběr dětí necháváme na místních.

Jaké jsou další aktivity centra Dialog?

Pořádali jsme ples Afrika společně s centrem Narovinu a Wontanara, teď už ho neděláme. Vynaložená energie přesahovala přínos. Věnujeme se menším akcím ve stylu různých výstav, fotografií, prezentací a přednášek ve školách. I kulturní akce, ale menšího rázu, nezaplňit Lucernu. Účastnili jsme se pochodu za mír a nenásilí.

9 Rozhovor s ředitelkou humanistického centra Narovinu paní Danou Feminovou

Vaše práce pro centrum Narovinu, od kdy pracujete a co je náplní Vaší práce?

Já jsem centrum Narovinu zakládala v roce 1994 a to byla dobrovolnická organizace, takže já jsem normálně fungovala v zaměstnání a tohle jsme dělali s přáteli ve volném čase. A asi na konci roku 2003 jsem začala fungovat na hlavní pracovní poměr.

Jsem ředitelka této organizace, která se nedávno transformovala na obecně prospěšnou společnost. Byly jsme občanské sdružení a kvůli novému zákoníku jsme proběhly transformací na obecně prospěšnou společnost. Náplní mé práce je vedení organizace, zaměstnanců, výběrové řízení, finanční vedení a celá záležitost keňské strany, vedení kanceláře, vedení projektů a našeho hlavního projektu, což je adopce afrických dětí na dálku a potom dalších rozvojových projektů v Keni.

Co Vám Vaše práce přináší?

Samozřejmě to dělám ne úplně jako práci, právě tím, že to vzniklo úplně jinak. Já jsem sem nešla na výběrové řízení s tím, že bych hledala práci. Je to naplnění smyslu, kvůli čemu jsem tady. Svým způsobem hledání cest, jak člověk může být přínosný a přispět k tomu, aby tahle společnost byla lepší. Nevnímám to jako úplně zaměstnání. Líbí se mi možnost ovlivňovat pozitivním směrem životy některých rodin, se kterými spolupracujeme v Keni. Mě se hodně dotkla při méj první návštěvě situace v Keni. Já jsem si to neuměla představit, byla jsem aktivní tady v České republice. Zajímalo mě téma rasismu a xenofobie, ale ne úplně kvůli Afričanům, ale spíše kvůli romské komunitě tady. Pracovali jsme na Smíchově, kde tohle téma bylo hodně živé, takže jsme se snažili o integraci dětí a vlastně odtamtud jsme se nějak dostali tady k tomu tématu obecnějšímu a seznámili jsme se s africkou komunitou žijící tady. Odjeli jsme do Afriky s hodně naivní představou. Když jsem se tam setkala s tou situací dětí v chudinských čtvrtích, tak se mě to hodně dotklo. Cítili jsme potřebu něco udělat, aby to bylo jinak. Přijde mi neuvěřitelné, že ve 21. století, kdy máme velké technologické a technické možnosti, tak necháváme umírat děti hladem a žízni v absolutně nedůstojných podmínkách pro člověka. Práce mi dává pocit, že mohu alespoň malým způsobem ovlivnit malý počet lidí.

Kdo jsou lidé, kteří dětem posílají peníze. Jaká je podle Vás cílová skupina „adoptivních rodičů“?

Myslím si, že nás velice příjemně překvapilo, že když jsme začínali s adopcí, tak jsme nedoufali, že se to takhle rozjede. Měli jsme pocit, že cílová skupina musí být lidé, kteří mají opravdu hodně peněz, aby byli schopni pravidelně přispívat docela vysoké částky po dlouhá léta. Upřímně nás překvapilo, že projekt nestojí na těchto lidech. Stojí na lidech neuvěřitelně širokého spektra. Setkáváme se s lidmi, kteří mají obrovskou chuť pomoci a obrovský entuziasmus do tohoto projektu adopce na dálku a berou to velice vážně. Jsou to lidé, u kterých byste řekli, že s jejich finanční situací to nemůže být vůbec jednoduché částku ušetřit. Jsou to studenti, důchodci, děti, kteří ve třídě po naší prezentaci se rozhodnou, že si adoptují kamaráda z Afriky a přispívají. Mám pocit, že je to široké spektrum lidí a to, co je spojuje, je podle mě dobré srdce a chuť pomoci. Jde to napříč různými skupinami. Myslím si, že se nedá úplně říct, kdo to je. Cílová skupina jsou lidé, kteří jsou citliví a jsou ochotní pomoci a ti se nacházejí všude. Máme i firmy a podnikatele, které mají finanční stránku zajištěnou a připojují se k tomuhle projektu právě proto, že mají finanční pomoc a cítí štěstí, že mohou ze své situace poskytnout pomoc. Nemáme procentuálně zmapované kolik je jakých lidí, kteří do toho jdou.

Co podle Vás přináší adopce na dálku „adoptivním rodičům“?

Já si myslím, že je to podobné tomu, co jsem řekla, že to přináší mě. Pocit, že jste v lepší situaci, že nějakým způsobem jsme měli štěstí, že jsme se narodili na části planety, kde je situace o mnoho lepší než jinde a to uvědomění si toho a možnost, že si můžete něco málo odřeknout a něco málo dát z toho, co máte k dispozici a změníte tím život někomu na druhé straně světa je podle mě obrovsky hodnotná. Lidem to přináší dobrý pocit, mají radost. A když pak dostávají dopisy a fotky, tak je to těší. Nedá se to popsat. Nemá to žádnou finanční hodnotu, ale je to radost, že jste někomu mohl o málo změnit život.

Kdo a proč má podle Vás horší start do života, dívky či chlapci?

To je těžké říci. Jsou to stereotypy a zobecňování, což já nerada dělám. V každé rodině jde o trochu jinou situaci. Když bych to měla zobecnit, tak jsou na

tom dívky huř. Ve většině rodin, kde nemohou poslat všechny své děti do školy, tak vyberou chlapce, protože chlapci potom musí živit rodinu a dívky budou většinou matky, jak se v Africe předpokládá. Rodina upřednostní chlapce, jelikož si uvědomuje, že budou muset uživit svoji rodinu. Také se to hodně mění a není to v každé rodině stejné. Myslím si, že oba dva pohledy jsou platné. Na druhou stranu je pravda, že dívky budou pravděpodobně matky, ale na druhou stranu je v Africe velice žen, na kterých stojí celá domácnost, a jsou to samoživitelky, pro které je vzdělání hodně důležité i kdyby měly zůstat doma, aby své děti mohly vzdělávat jinak. Dívky jsou znevýhodněné obecně ve světě a tak to platí určitě i v Africe.

Za poslední roky dochází obecně k poklesu adopcí s dřívějšími léty. Čím je to podle Vás způsobeno?

Myslím si, že těch faktorů je tam více. Nemám porovnání s jinými způsoby pomoci, jestli to taky klesá nebo klesá jenom adopce, takže by ta analýza musela být mnohem širší a těch faktorů tam bude určitě hodně. V naší společnosti fungují věci módní a věci, které mají svůj okamžik, kdy je módní vlna a lidé se toho hodně chytají. Myslím si, že tohle proběhlo s adopcemi a je to už za námi. Ted' už to není žádná novinka. Lidé už mají pocit, že to znají a ví, takže už to není úplně in. Tohle je jedna možnost, ale určitě není sama. Pak je tam situace finanční krize, kterou Evropa zažívá. Určitě to nepřidává na té jistotě lidem, aby si vzali dlouhodobější závazek. Adopce na dálku je dlouhodobější závazek, alespoň tak je vnímána. Když dáte jednorázový dar v okamžiku, kdy si ho zrovna můžete dovolit, tak tam to končí. V okamžiku kdy si adoptujete dítě na dálku, tak je závazek dlouhodobý. A finanční situace, kdy lidé mají strach, že jejich finanční situace není dobrá, určitě nahrává tomu, že adopcí je méně. Lidé to cítí zodpovědně. Nemůžete dítěti za rok říci, že už ho nebudete podporovat. Za třetí si myslím, že projekty adopce na dálku stavějí na důvěře. Musejí získávat důvěru lidí. V okamžiku, kdy už to není novinka a moderní a do médií se to nedostane jednoduše, protože všechny časopisy a rádia mají pocit, že už o tom mluvili a že adopce je pasé. Není to viditelný projekt, který je všude a na lidi už to tak nepůsobí. Lidé jsou hodně ovlivněni tím, co probíhá v médiích.

Stává se často, že „adoptivní rodič“ navštíví své dítě v Africe?

My to podporujeme, nám se to často stává, protože to nabízíme. Dáváme zpětnou vazbu našim „adoptivním rodičům“. Když tam někdo z nich jede, tak

prosíme, aby napsal článek a nafotil fotky, abychom to mohli dát na internet. Takže se stane, že ostatní by tohle ani nenapadlo, ale v okamžiku, kdy vidí článek zkušeností, které jsou pole mého velmi emotivní, tak se návštěvy rozšiřují. Letos se bylo podívat více rodičů než vloni v Keni. Keňa je také příjemná destinace na dovolenou a už není finančně nemožná, jako tomu bylo před pár lety a je možné se tam dostat. Lidé spojí dovolenou s návštěvou dítěte a dovolená má jiný rozměr. My s tím máme velice dobré zkušenosti z obou stran. Člověku, který dítě podporuje, cesta pomůže, aby si více uvědomil, co vlastně dělá a ještě ho to více vtáhne, protože najednou přímo vidí podmínky dítěte a většinou se inspiruje v pokračování adopce na dálku. Pro dítě je také velice motivační setkat se s člověkem, který mu pomáhá. Psát dopisy anonymně je těžké a neví, co má psát. V okamžiku, kdy se setkají a naváží osobní kontakt už celá komunikace, která probíhá pomocí dopisů je mnohem osobnější a celkově projekt adopce na dálku získává svůj rozměr. Adopce na dálku není jen o finanční pomoci, ale o sblížení různých kultur. Projekt je naplněný, když se lidé mají možnost sejít. Návštěvy „adoptivních rodičů“ jsou častější a jsme za ně rádi.

Podle jakých kritérií vybíráte dítě určené k adopci?

My nemůžeme vybrat děti jen podle toho, které to nejvíce potřebují. Kritérií máme mnohem více, protože celá organizační část na keňské straně u tohoto projektu je něco, co si člověk vůbec neumí představit. Je to velmi náročné. Pracujeme s rodinami, které jsou sociálně náročné. Děti jsou z rozpadlých rodin nebo jsou sirotci nebo se stěhují od opatrovníka k opatrovníkovi. Jsou tam rodiny, kde otec je alkoholik, vyskytují se tam nemoci a jsou tam i další problémy. Takže celé sociální podloží rodin je už samo o sobě velmi náročné. Spolupracovat s nimi, aby nám zajistili to, co je v podmínkách, to znamená třikrát do roka dopis, vysvědčení, fotografie, je to o spolupráci. My pracujeme s dobrovolnou spoluprací v Keni. Celá organizace je velmi složitá. Můžeme přibírat děti do programu pouze v oblastech, kde máme schopný tým, který zvládne organizaci. To znamená, že nemůžeme obecně přijmout každé dítě z Keni, které to potřebuje. Nebyli bychom schopni organizačně zvládnout vše, co slibujeme „adoptivnímu rodiči“, zpětnou vazbu. Za prvé se soustředíme na oblasti, kde máme funkční týmy. Z těchto oblastí koordinátoři, kteří tam žijí a znají svoji komunitu, vybírají děti, kteří jsou nejpotřebnější k adopci. Je to o souhlasu, o spolupráci, lidé se musejí dohodnout, které dítě je nejpotřebnější. Je to

velmi náročné, jelikož nemůžeme nikdy dát do našeho programu všechny děti, které by pomoc potřebovaly. Dáváme přednost úplným sirotkům nebo dětem, které jsou z velmi početných rodin. Snažíme se pomáhat jednomu, maximálně dvěma dětem z jedné rodiny, aby se pomohlo více rodinám. Je tam spousta kritérií, podle kterých se výběr musí pohybovat.

Žárlí rodina na vybrané dítě?

Tohle my moc neovlivňujeme. To je na rodině. Rodina je v kontaktu s dobrovolným týmem a v podstatě rodina navrhne, které dítě bude vybráno k adopci na dálku. Do tohohle nemluvíme. Nemáme žádná omezení, například víry, to ani nezjišťujeme. Pracujeme se všemi rodinami, které potřebují pomoc a pro nás jsou důležité podmínky, ve kterých žijí. Je to o spolupráci s rodinou. My si nevybereme dítě, které chceme podporovat, ale navážeme spolupráci s rodinou a vzájemně se s ní domluvíme, pro které dítě je program nejvýhodnější. Následně to pomůže všem dětem. Tohle nevnímají jako konkurenci, ale jako pomoc celé rodině. Přátelství většinou navazují české rodiny s celou rodinou adoptovaného dítěte, nejenom s tím dítětem. Rodiny tohle nevnímají jako konkurenci mezi jednotlivými sourozenci v rodině. Když zaplatíte všechny školní prostředky a školné jednomu dítěti, tak má rodina více prostředků, aby zaplatila vzdělání dalším dětem. Pomůžete mnohem více celé rodině, než jenom jednomu dítěti. Nikdy se nám nestalo, že bychom řešili, kterému dítěti v té rodině pomůžeme. Někdy naopak přijde rodina z Keni, že holčička, kterou jsme vzali do adopce před dvěma lety, že jí škola moc nejde a nebaví a mají kluka, který je chytřejší a jestli by to nešlo vyměnit. Hodně spolupracujeme s rodinami a nic jim nevnucujeme, takže je to o spolupráci.

Jaký je podle Vás přínos pro adoptované dítě?

Ve velmi mnoha případech je to šance jít studovat. Šance dostat vzdělání. A opravdu bez podpory by vzdělání nedostalo nebo samozřejmě dostalo, ale ve velmi omezené míře. Nemělo by učebnice, chodilo by do státní školy, kde je 90 dětí v jedné třídě. Nemělo by šanci dostat vzdělání, jaké dostane s touto pomocí. Neomezuje se to jen na tohle. Myslím si, že pro děti je to i hodně motivace a psychologická podpora, protože oni přicházejí z náročných situací, které si ani neumíme představit. Ztratilo rodiče, sourozence, je týrané, zneužívané a využívané na práci. Děti mají za sebou velmi silné příběhy. A pro ně je tohle veliká podpora. Někdo si je vybral, koho ani

neviděly, nezná je a je daleko, že si to ani neumí představit, jak se na druhou stranu země dostal. Někdo si je vybral a chce jim pomoci a to je velice motivující a oni jsou za to strašně vděční a hodně je to podporuje. Je to vlastně prokázání nějaké bezpodmínečné lásky, já ti chci pomoci a vůbec tě neznám a nejsme spolu. Děti si toho velmi váží a snaží se, aby nikoho nezklamaly. Je to pro ně pocit výjimečnosti, že si je někdo vybral.

Jak je možné, že vzdělání způsobuje takové proměny a pomáhá lidem z jejich chudoby?

Vzdělání a přístup k informacím otevírá člověku obzory a umožňuje mu, aby nějak kreativně a samostatně reagoval na skutečnost, která se kolem něho děje. V okamžiku, kdy lidé nemají informace, nemají přístup ke vzdělání, tak opakují to, co znají z okolí, z dětství. Nemají možnost se z určité situace posunout dál. Díky vzdělání mají tuhle možnost. Bez vzdělání jsou lidé jednoduše manipulovatelní a ovladatelní. Vzdělání je pro mě v každé společnosti klíčem dostat se k informacím a dávat je do kontextu a to nám umožňuje měnit realitu, dělat objevy a přistupovat jinak ke světu a nějak ho posouvat. Když jsou děti této možnosti zbavené, tak mají omezené možnosti dostat se jinam. Bez vzdělání je pro ně velice těžké se někam dostat. Proto i my většinu našich aktivit investujeme právě do vzdělání, protože si myslíme, že to je klíč k tomu, aby ony měly podmínky, se kterými potom mají možnost udělat to, co chtějí. Uvidíme, co s nimi udělají, ale podmínky jsou první krok.

Do jaké doby trvá sponzorování dítěte. Chtějí se po jeho ukončení děti svým sponzorům odvděčit?

Záleží na tom, jak během průběhu adopce vznikl vztah a do jaké míry si lidé dopisovali. Někdo to upřímně má jako finanční pomoc a nepíše ani dopisy. Dostává je od dětí, ty jsou v programu námi zajišťované, ale když nepíše zpětně, tak je samozřejmě dítě velmi limitované. Dítě píše do prázdna. Ono jakoby neví, komu píše dopis ani nedostane odpověď. Pak jsou někteří adoptivní rodiče, kteří vztah budují. Posílají dítěti dopisy, jsou v kontaktu s rodinou přes dopisy, fotky a naváží mnohem hlubší kontakt, než jenom finanční výpomoc. Každá situace je jiná a my do toho nemůžeme zasahovat, to je na „adoptivním rodiči“ a „adoptivní rodině“. V Keni jenom zprostředkováváme kontakt mezi nimi. Někdy se to vyvine takovým způsobem, že kontakt je velmi hluboký a spolupráce mezi rodinami pokračuje i

mnohem dál za náš projekt adopce. Máme situace dětí, které dostudovaly i univerzitu, dnes mají práci a jsou nadále v kontaktu se svými „adoptivními rodiči“. Dokonce byly na návštěvě v České republice a „adoptivní rodič“ byl naopak u nich na návštěvě. Jsou jiné situace, kdy tam tohle vůbec nevznikne. Příklad od případu. Myslím si, že obecně děti, které dokončily školu a nějakým způsobem jsou dospělý lidé, tak určitě mají chuť dát něco k dispozici a ovlivnilo je to. Jsou mezi našimi dobrovolníky, pomáhají nám s programem, zprostředkovat ten samý program pro další děti. Když jsem byla v Keni a vracela jsem se zpátky do České republiky, tak mi někteří dávali dopisy, abych je odevzdala a měli veliký zájem o to, aby se dopisy dostali k „adoptivním rodičům“ spolu s fotografií. Myslím si, že mohou vznikat velmi hluboké vztahy.

Pavla Gomba v rozhovoru pro Lidové noviny prohlásila, že: „adopce na dálku je zbytečně drahá a „adoptivní rodiče“ přispívají i na věci, které jsou zbytné.“ Jaká je Váš názor?

Myslím si, že je to hloupé zobecňování, protože adopce na dálku jako forma má tisíce tváří a každá organizace to dělá jinak. Je možnost dělat ji jako minimalistickou verzi a používáte ji, aby lidé byli ochotnější dát peníze. Záleží na realizaci. Každá forma pomoci jde udělat dobře a jde udělat hloupě. A adopce na dálku není výjimka. Platí to i o sbírkách na projekty, které může dělat UNICEF, některé dojdou svého cíle, jiné ne úplně, tak jak by člověk očekával. Já to vidím na projektu, který děláme my, že adopce na dálku je úžasná forma právě proto, že přímo naváže kontakt a lidé tady, kteří pomoc poskytují, proniknou do témat rozvojových zemí. Je to i osvětový program, že lidé si po kontaktu s konkrétní africkou rodinou umějí představit problémy, které Afrika prožívá. V čem rozvojové země žijí. Předtím si to neumějí představit, protože se jich to netýká a najednou se jich to týká a část jejich energie je věnována jednomu člověku, který žije v dané kultuře, a oni se o ni zajímají. Podle mě to posunuje celé uvědomění si situace Česká republika a rozvojové země. Konkrétní kontakt je vždy lepší než nějaký obecný. Je potřeba pomoci Africe se hezky řekne, ale nikdo to necítí. Je potřeba pomoci tomuhle dítěti, protože znám jeho příběh a viděl jsem jeho fotky, dostávám jeho vysvědčení, tak mi na něm záleží a zatáhne mě to do problematiky celého rozvojového světa mnohem lépe než nějaké teoretické semináře a reklamy. Myslím si, že adopce na dálku je úžasná forma pomoci, má skvělou formu zpětné vazby a lidé mohou kontrolovat

peníze, kterými přispívají, což možná pro některé organizace není úplně příjemné, protože je to organizačně náročnější, než udělat sbírku a poslat někam peníze na výstavbu školy. Máme tři tisíce adoptovaných dětí na dálku a každé dítě řešíme individuálně. S názorem paní Gomby určitě nesouhlasím a myslím si, že „adoptivní rodiče“ přesně vědí, co platí svému dítěti, dokonce to mohou i ovlivňovat. Děláme nákupní list každý rok a je zpřístupněný na našem webu, takže „adoptivní rodič“ ví, co přesně nakupuje za peníze, které posílá. Má možnost zpětné vazby si to zkontrolovat, jestli na fotkách, co dostal, dítě opravdu má ty věci, které říkáme, že jsme mu koupily. Jestli je jmenuje v dopisech nebo za něco děkuje. Má možnost poslat peníze navíc, když se děje něco dítěti, například shořel dům a rodina potřebuje postavit nový. „Adoptivní rodič“ má možnost na situaci reagovat. Pro mě žádný jiný projekt nemá takovou skvělou zpětnou vazbu jako tenhle.

Dle Pavli Gomby mají hezčí děti větší šanci na adopci než nevhledné děti. Jaký je Váš názor a jak to funguje v praxi?

Ze zkušenosti to takhle vůbec nefunguje, protože máme lidi, kteří k tomu přistupují každý úplně jinak. Různorodost přístupů k takovéhle věci je úžasná. Jsou lidi, kteří nás kontaktují a prosí nás, že se vůbec nechtějí dívat na fotky dětí, že je to deprimuje a ať napíšeme, které dítě pomoc opravdu potřebuje nebo které dítě je zrovna v nějaké těžké situaci nebo přišlo o „adoptivního rodiče“. Vůbec se na fotky nedívají. Naopak jsou lidé, kteří dítě vybírají podle fotek, právě které má fotku divnou, kde není vidět, protože některé fotky z Afriky přijdou, že jsou pěkné a někdy vidíte jen siluetu, protože to bylo focené proti slunci a obličej tam vůbec není vidět. Nebo si lidé vybírají takové děti, které podle nich nemají už moc šancí na adopci. Je jim třeba 19 let a potřebují si dodělat základní školu, protože to měli náročné a část svého života do školy vůbec nemohli chodit. Je určitá skupina lidí, která vybírá podle fotek. Velká většina lidí vybírá podle příběhu. Nelze zobecnit a tím je právě projekt hezký, jelikož nabízí každému přístup, který si on zvolí. Je to o navázání kontaktů mezi dvěma skupinami. Všechny názory jsou respektovány. Jestliže já přijdu s tím, že chci pomoci chlapci, protože on bude žít rodinu a já mám potřebu mu dát šanci, je to pravda. Nic není špatné. Naopak někdo přijde, že by chtěl pomoci dívce, protože to mají těžké, taky má pravdu. Jenom z jiného úhlu pohledu. Všechno je správně, není nic proti ničemu. Myslím si, že není nic špatného, když člověk vybere podle fotky. Je spousta lidí, kteří si naopak řeknou, že fotka je natolik krásná a proto si dítě

adoptuje někdo jiný. A tohle mi připadá na projektu zajímavé. Každý má spousty možností a jde o osobní kontakt. My jenom děláme zprostředkovatele. Záleží na každém.

Jak je to v Keni se zdravotním a sociálním pojištěním?

Děláme pojištění pro děti v adopci. Není to tak, že všichni lidé, kteří mají adoptované dítě na dálku, musí mít zdravotní pojištění. Máme ho jako zvláštní program, který nabízíme formou speciálního dárku pro dítě, které je v adopci. Můžete mu ho zaplatit a nemusíte, podle toho, jaké máte finanční možnosti. Pro „adoptivního rodiče“ to stojí 1500 korun na rok mimo adopci. Zajistí dítěti preventivní prohlídku s očkováním a zajištěním preventivního programu. Celý rok má zajištěné všechny operace, úrazy a hospitalizace, kde je krytí až do 200 šilinků, což je vysoká částka. Dokonce je tím placené i ambulantní vyšetření, čímž se snažíme inspirovat rodiny, aby neotáleli a s každým problémem dítě odvedli k doktorovi, což není v Africe běžné. Máme bohužel i případy dětí, které zemřeli právě kvůli tomu, že je rodina nedovedla včas k doktorovi. Měly malárii. Malárie se dá léčit za pouhých 150 Kč, ale matka, jelikož ty peníze neměla, tak k doktorovi s dcerou nedošla a dcera zemřela. Snažíme se podporovat to, aby si rodiny zvykly, že jakmile má dítě horečku a není mu dobře, hned s ním jít k doktorovi. Zdravotní pojištění má i ten efekt, že rodina ví, že nezaplatí za prohlídku a může vzít dítě k doktorovi a nám funguje jako prevence náročnějších onemocnění. Takže zdravotní pojištění doporučujeme a máme s tím velmi dobrou zkušenost. Děláme ho třetím rokem. A je fakt, že se nám snižují problémové situace s dětmi.

Víte, jak si stojí Česká republika s ostatními státy v počtu adopcí?

My jsme malá země, takže to nejde úplně takhle zobecnit. To by se museli udělat průměry podle obyvatelstva. Já vím, že třeba v Itálii je spousta organizací, které dělají projekt adopce na dálku. Existuje celá síť organizací, které dělají adopce na dálku. Je jich mnohem víc než u nás. Upřímně nevím počty. Myslím si, že se to odvíjí od toho, jak dlouho projekt existuje v dané zemi a kolik v ní žije obyvatel. Těžko srovnávat. Nedělali jsme tady to a nevíme.

10 Analýza rozhovorů s koordinátorkami centra Dialog a Narovinu

Z rozhovoru s paní Tamášovou a Feminovou vyplynulo, že svou práci vykonávají kvůli dobrému pocitu a tím, že poskytují pomoc lidem, kteří ji potřebují, si plní smysl života. Shodují se s výrokem Pavla Janury, který také uvádí přínos adopce „adoptivním rodičům“ v porozumění mezi odlišnými zeměmi a ve vytváření pout lidské solidarity. Obě pracovnice se shodují v přínosu adopce „adoptivním rodičům“, která jim přináší především radost z pomoci potřebným. Pro obě je důležitá především zpětná vazba, kterou „adoptivní rodiče“ dostávají formou dopisů, vysvědčení a fotografií „adoptovaného dítěte“. Výpovědi se shodují s Michalem Bauerem, který ve sborníku *Vzdělání na dosah* uvádí, že adopce na dálku „adoptivní rodiče“ naplňuje a činí je šťastnými a s Pavlou Gomba, která v rozhovoru pro Lidové noviny uvedla za plus dobrý pocit dárců z přispívání někomu konkrétnímu na konkrétní věc.

U otázky: *„Jak je možné, že vzdělání způsobuje takové proměny a pomáhá lidem z jejich chudoby?“* se výpovědi dotazovaných shodují s výroky Marie Hokrové, která taktéž uvedla, že díky vzdělání jsou lidé zodpovědní, informovaní a lépe se orientují ve světě, ve kterém žijí. Dana Feminová ještě uvedla: *„Bez vzdělání jsou lidé jednoduše manipulovatelní a ovladatelní.“* Tento výrok platí všude na světě. Lucie Tamášová se shoduje s Marií Hokrovou ve výroku lidí, kteří jsou vzdělání, jsou také sebevědomější a jsou poučeni o nemocech a jejich prevenci. Luca Montagniera v publikaci *AIDS fakta a naděje* potvrzuje jejich výrok a uvádí, že vzdělání lidé mění vztah k prevenci, protože se u nich jeví větší výskyt používání ochranných prostředků. Daniel Sifuna ve studii *The Challenge of Increasing Access and Improving Quality* uvádí, že vzdělání je zásadní pro hospodářský a sociální rozvoj. Existují věrohodné důkazy, že vzdělání zlepšuje zdraví a produktivitu lidí, čímž potvrzuje výroky Lucie Tamášové a Dany Feminové.

Vzdělání dle Lucie Tamášové mění vztah k prevenci před nemocemi. Luca Montagniera výrok potvrzuje v publikaci *AIDS fakta a naděje* ve které napsal, že větší výskyt používání ochranných prostředků se jeví u vzdělanějších lidí. Ve studijním materiálu *Příčiny a dopady šíření AIDS v Africe* od Buvéové, Bishikwabo-

Nsarhazi a Mutangadurové se dočteme o malé šanci získání informací o prevenci před nemocemi u lidí negramotných nebo méně gramotných. Také Michal Bauer ve sborníku *Vzdělání na dosah* uvádí, že vzděláním se prohlubují informace o prevenci před nemocemi ohrožujícími lidský život. Dále se podle něho lidé díky vzdělání naučí hospodařit s penězi a myslí na budoucnost. Lucie Tamášová má podobný názor a podle ní vzdělání prohlubuje víru v sebe sama, učí samostatnosti a zodpovědnosti. Dle Dany Feminové se lidé mohou posunout dál.

Dle Dany Feminové jsou děti velice motivovány tím, že si s nimi „adoptivní rodiče“ dopisují a jeví o ně zájem. Mají radost, že si je úplně cizí člověk z daleké země vybral a zajímá se o jejich situaci. Snaží se, aby nikoho nezklamaly. Výrok prohlubuje Lucie Tamášová, která v knize *Afrika očima dětí* dopisem od třináctileté Okinyi Sophie Adhiambo potvrzuje radost dětí z učení a chození do školy, poněvadž některé děti nechtějí žít ve slumu. Výroky potvrzuje Evans, Kremera a Ngatia v práci *The Impact of Distributing School Uniforms on Children's Education in Kenya*, kteří přisuzují nárůst školní docházky vědomí, že dítě je podporováno bohatými lidmi. Dítě se ve škole více snaží, což potvrzuje také studie Wydicka, Glewwa a Rutledga *Does International Child Sponsorship Work? A Six – Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*, kde autoři zmiňují u adoptovaných dětí na dálku větší sebevědomí.

Občanské sdružení Pro – contact stejně jako Lucie Tamášová věří, že poskytnutím přístupu ke vzdělání několika desítkám dětí z celé komunity dávají naději na lepší budoucnost celé komunitě a celému národu. Tento přístup k adopci na dálku popírá výrok Pavli Gomba, která nepovažuje za správné podporovat pár dětí z komunity.

Pavla Gomba uvedla adopci na dálku jako zbytečně drahou, ale Dana Feminová s ní určitě nesouhlasí a říká: „*Každá forma pomoci jde udělat dobře a jde udělat hloupě.*“ Pro Danu Feminovou adopce na dálku představuje výbornou formu pomoci, protože navazuje kontakty mezi lidmi odlišných kultur. Díky ní si lidé v České republice při kontaktu s konkrétní africkou rodinou umějí představit problémy, které Afrika prožívá. Dana Feminová uvádí: „*Konkrétní kontakt je vždy lepší než nějaký obecný.*“ A podotýká, že „adoptivní rodiče“ přesně vědí, co platí a

mohou si to zkontrolovat. Lucie Tamášová také nesouhlasí s Pavlou Gomba, protože pro ni je adopce na dálku důležitá z pohledu dlouhodobého projektu.

Oba rozhovory popírají výrok Pavli Gomba, která prohlásila, že hezcí děti mají větší šanci na adopci než nevzhledné děti. Nelze generalizovat, každý rodič vybírá podle jiných kritérií, a jak prohlásila Dana Feminová, všechno je správné, ať se rozhodnou podle čehokoliv. Lucie Tamášová ze své praxe hovoří o tom, že mnoha rodičům je jedno, jaké dítě jim vyberou k adopci na dálku. Samozřejmě tam je riziko, že si někteří „adoptivní rodiče“ vyberou pěknou holčičku, ale organizace se snaží, aby byly adoptované všechny děti, které mají v projektu. Lucie Tamášová zdůraznila: *„Výběr dětí necháváme na místních.“* Souhlasím s názorem Dany Feminové, která řekla: *„Myslím si, že není nic špatného, když člověk vybere podle fotky. Je spousta lidí, kteří si naopak řeknou, že fotka je natolik krásná a proto si dítě adoptuje někdo jiný.“*

Dotazované z vlastní zkušenosti popírají negativní aspekty adopce na dálku uvedené Permalinkem z jeho článku *Simply Why You Should Not Sponsor A Child*, ve kterém uvedl, že se rodina může potýkat s frustrujícími pocity, kvůli poskytnutí pomoci od cizího člověka jednomu z jejich potomků. Lucie Tamášová ani Dana Feminová se ještě nesetkaly s rodinou, která by pociťovala žárlivost vůči dítěti vybranému k adopci. Naopak rodina spolupracuje s koordinátory ve své zemi a spolupodílí se na výběru potomka, který bude vybrán k adopci na dálku. Rodina díky tomu, že je jeden z jejich potomků adoptován na dálku, může použít své prostředky pro další sourozence a zajistit jim jídlo a lepší životní podmínky. Dana Feminová prohlásila: *„My si nevybereme dítě, které chceme podporovat, ale navážeme spolupráci s rodinou a vzájemně se s ní domluvíme, pro které dítě je program nejvhodnější. Následně to pomůže všem dětem.“*

Negativně podle Laury Haiselové v článku *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní*, působí osobní kontakt, který v dětech vyvolává vědomí závislosti na jejich pomoci. Dana Feminová naopak vysvětluje, že pro děti je adopce na dálku velká podpora. Velmi si jí váží. Dana Feminová uvádí: *„Je to vlastně prokázání nějaké bezpodmínečné lásky, já ti chci pomoci a vůbec tě neznám a nejsme spolu.“* Centrum Narovinu má velice dobrou zkušenost s návštěvami „adoptivních rodičů“ v Keni z obou stran. Dana Feminová tvrdí: *„Člověku, který dítě podporuje, cesta*

pomůže, aby si více uvědomil, co vlastně dělá a ještě ho tím více vtáhne, protože najednou vidí podmínky dítěte a většinou se inspiroje v pokračování adopce na dálku. Pro dítě je také velice motivační setkat se s člověkem, který mu pomáhá.“ Dle Dany Feminové svůj rozměr projekt adopce na dálku získává v okamžiku, kdy se setkávají „adoptivní rodiče“ se svými „adoptovanými dětmi“ a naváží spolu osobní kontakt. Lucie Tamášová také uvedla, že v centru Dialog, se tyto návštěvy uskutečňují. Dana Feminová uzavírá debatu: *„Návštěvy „adoptivních rodičů“ jsou časté a jsme za ně rádi.“*

Na otázku týkající se UNICEF a jejich snahy o zrušení uniforem nevidí Lucie Tamášová souvislost mezi prací humanitárního centra Dialog a UNICEF, protože každý má jiné cíle. Nelze srovnávat malou neziskovou organizaci s UNICEF. Role humanistického centra není tak velká jako role UNICEF, který se může snažit o zrušení školních uniforem. Lucie Tamášová prohlásila: *„To by byl výsměch, kdyby taková malá organizace šla na keňskou vládu zrušit uniformy, to je nesmysl.“*

Velmi pozitivně Lucie Tamášová a Dana Feminová hodnotí vliv dopisování mezi „adoptivním rodičem“ a „adoptovaným dítětem“, které negativně hodnotí Laura Haiselová v článku Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní. Podle Dany Feminové a Lucie Tamášové jsou dopisy pozitivní zpětnou vazbou pro obě strany. „Adoptivní rodiče“ mají jistotu, že jejich peníze jsou užity na správnou věc.

Souhlasím s výpověďmi obou dotazovaných, protože mají velké zkušenosti s adopcí dětí na dálku. Obě několikrát navštívily podporované oblasti a spolupracují se širokým řetězcem dobrovolníků v Keni a Guinei. Potvrdili pozitivní aspekty vylíčené v teoretické části bakalářské práce a naopak velmi věrohodně vyvrátili negativní aspekty. Věřím, že adopce na dálku nemá jen kladné stránky, ale určité převládají nad zápornými. Jak prohlásila Dana Feminová: *„Možnost, že si můžete něco málo odřeknout a něco málo dát z toho, co máte k dispozici a změníte tím život někomu na druhé straně světa je podle mě obrovsky hodnotná. Pro mě žádný jiný projekt nemá takovou skvělou zpětnou vazbu jako tenhle.“*

11 Rozhovor s „adoptivním rodičem“ Kateřinou Poddanou

Koho sponzorujete?

Chlapečka z Keni z ostrova Rusinga Island-Kisumu. Dnes je mu 15 let.

Na základě jakých kritérií jste si dítě vybírali?

Chtěli jsme kluka, protože jsme 3 sourozenci (2 holky-dnes 25 a 23let a mladší brácha-dnes 8let, tak jsme chtěli 2:2) a hlavně jsme koukali na to v jaké situaci dítě je-zdravotní stav, počet sourozenců, zaměstnanost rodičů, prostě tak, abychom mu adopci dopřáli možnost na vzdělání.

Jak jste se o adopci na dálku dozvěděli?

To už si ani nepamatuji, ale uvrtala jsem do toho rodiče já, slyšela jsem o takových organizacích už dlouho, prostřednictvím internetu a hlavně mám už od malička cosi v sobě, co mě táhne do Afriky, takže mě nemohla nechat taková situace v klidu.

Jak dlouho dítě sponzorujete?

Začali jsme ho podporovat v jeho 8 letech, asi, jelikož v Africe se přesně dny narození neřeší. Dnes je mu 15 let, takže už je to 7 let.

Navštívili jste ho nebo ho chcete v budoucnu navštívit?

Zatím jsem se k tomu neodhodlala, ale po škole tam určitě zavítám, těším se.

Chtěli byste s ním být v kontaktu i po skončení sponzorování?

Chtěli bychom mu dopřát takové vzdělání, jaké si bude přát, takže jestli nám to situace dovolí, rádi mu dopřejeme studium i na vysoké škole. Takže záleží na něm, kdy podpora z naší strany bude ukončena, ale určitě mě bude i do budoucna zajímat, jaké má zaměstnání, jestli má manželku, děti, jak si žije atd.

Jak často si s ním dopisujete?

Humanistické centrum Narovinu v Praze, které adopce v Keni zprostředkovává, nám doporučilo posílat balíčky 3x ročně, dopisy neomezeně, ale když se nad tím tak zamyslím, tak vždycky čekáme, až přijde dopis od něj, taky 3x ročně, vždy po skončení školního období, obvykle nám přijde dopis, fotka (kde je vyfocený s dárky od nás anebo s jídlem pro celou rodinu, které každoročně koordinátoři kupují za zbylé peníze) a třeba namalovaný obrázek. Samotné dopisy obvykle neposíláme, shrneme mu vždy dění u nás do dopisu poslaném v balíčku.

Jste spokojeni s koordinátory a s jejich komunikací?

Ano, české koordinátory znám osobně i zakladatelku Humanistického centra Narovinu, takže jsme spokojeni, co se týče informovanosti i věrohodnosti.

Co Vám adopce na dálku přináší?

Co přináší nám? To snad není důležité, hlavně že pomáhá dítě v Africe, které má díky našemu sponzoringu (asi bych to tak ani nenazývala) spíš podpoře, nárok na vzdělání, které je nejdůležitější. Nesmím zapomenout na to, že díky té až směšné částce pro nás má denně co jíst, pít, má svoji uniformu, boty. Ve škole se může radovat z fotbalu, který ho moc baví. A přesně z tohoto mám největší radost a to mě dělá šťastnou, že takhle umožníme alespoň jednomu dítěti být šťastnější. Co víc si přát.

Jaké vidíte pozitivum adopce na dálku pro adoptované dítě?

Hlavně to, že má šanci na lepší život.

Je podle Vás možné, že se vyskytne nenávisť rodiny či komunity vůči „vyvolenému“ dítěti, které je podporováno sponzory?

To si myslím, že určitě ne.

Chtěli byste, aby Vaše adoptované dítě na dálku přijelo studovat vysokou školu do České republiky?

Myslím si, že má možnost i v Africe, v Nairobi jsou vysoké školy a nevím, zda by to pro něj nebyl moc velký skok a šok.

Účastníte se nějakých dobročinných akcí v rámci adopce na dálku?

Jsem neustále v kontaktu s lidmi od humanistů, takže ano. Kvůli studiu v Brně nestíhám všechny přednášky, ale pomáhám, kde se dá. Plesů v Lucerně jsem se také zúčastnila.

Proč jste si vybrali k adopci na dálku právě dítě z Afriky?

Do Afriky mě to táhne, studuji Veterinární a farmaceutickou univerzitu v Brně, takže Afrika je rájem zvířat, to vysvětluje proč zrovna Afrika.

12 Rozhovor s „adoptivním rodičem“ Markétou Havlovou

Koho sponzorujete?

Chlapce z Afriky z Keni.

Na základě jakých kritérií jste si dítě vybírala?

Na základě jeho rodinné situace, ve které se nacházel. Potom podle stáří a podle vzhledu, protože na fotce měl smutné oči.

Jak jste se o adopci na dálku dozvěděla?

O této formě pomoci jsem se dozvěděla ze svého okolí. Od svých známých.

Jak dlouho dítě sponzorujete a do jaké doby byste ho chtěla sponzorovat?

Sponzorovala jsem 5 let a již nesponzoruji z finančních důvodů.

Navštívila jste ho nebo ho chcete v budoucnu navštívit?

Nenavštívila a ani ho navštívit nechci.

Chcete s ním být v kontaktu i po skončení sponzorování?

Ano ráda bych s ním byla nadále v kontaktu, ale bohužel teď nejsem.

Jak často jste si s ním dopisovala?

Jednou za čtvrt nebo za půl roku. Dopisy chodily pravidelně i s vysvědčením a fotografií.

Jste spokojena s koordinátory a s jejich komunikací?

Ano jsem. Měla jsem dítě adoptované z centra Narovinu a musím říci, že komunikace byla výborná.

Co Vám adopce na dálku přináší?

Určitě radost. Cítím naplnění a chuť někomu pomoci. Velice mě motivovali dopisy a kontakt s vybraným dítětem, kterému mohu pro nás velmi malou částkou pomoci. Až mi to situace dovolí, ráda bych zase nějaké dítě adoptovala a na dálku mu pomáhala.

Jaké vidíte pozitivum adopce na dálku pro adoptované dítě?

Především vzdělání. Kvůli tomu je sponzorujeme. Díky dokončenému vzdělání mají lepší společenskou pozici, tím pádem více peněz a více možností. Mohou lépe zaopatřit svoji rodinu. Vzdělání je důležité všude na světě a v něm vidím odrazový můstek pro děti z Afriky.

Chtěla byste, aby Vaše adoptované dítě na dálku přijelo studovat vysokou školu do České republiky?

Říkám si, proč ne. Samozřejmě bych ho podporovala, ale chápu, že takový přesun by se neobešel bez obtíží. Především by muselo chtít hlavně dítě. Určitě by mu taková možnost otevřela dveře do jiného světa, který nezná.

Účastníte se nějakých dobročinných akcí v rámci adopce na dálku?

Asi jednou nebo dvakrát jsem byla na přednášce spojené s výstavou fotografií. Jinak jsem se jiných akcí nezúčastnila.

Proč jste si vybrala k adopci dítě na dálku právě z Afriky?

Jelikož doporučená organizace se specializovala právě na Afriku.

13 Analýza rozhovorů s adoptivními rodiči

Z rozhovoru s „adoptivními rodiči“ vyplynulo, že se rozhodovali každý podle jiných kritérií. U Kateřiny Poddané rozhodovalo pohlaví a životní situace dítěte, ale u Markéty Havlové především vzhled. Tím se potvrzují výroky Lucie Tamášové a Dany Feminové, které prohlásily, že nelze generalizovat kritéria výběru, podle kterých se „adoptivní rodiče“ rozhodují. Spektrum je velmi široké a každý má svůj vlastní osobitý přístup. Rozhodně vyvracejí výrok Pavli Gomba o tom, že hezčí děti mají větší šanci při výběru „adoptivních rodičů“. Markéta Havlová se sice rozhodla na základě vzhledu, ale nezvolila hezčí dítě, naopak si vybrala dítě se smutnými očima.

Kateřina Poddaná se vykazuje velkým nadšením nadále dítě podporovat, navštívit ho v jeho zemi a sledovat jeho životní situaci v budoucnu. S tímto výrokem se shoduje Dana Feminová, protože prohlásila, že mohou vznikat mezi „adoptivním rodičem“ a „adoptovaným dítětem“ na dálku velmi hluboké vztahy. Naopak Markéta Havlová adopci na dálku přerušila z finančních důvodů, což potvrzuje výrok Lucie Tamášové, že jedním z důvodů přerušování adopce na dálku je finanční situace „adoptivního rodiče“.

Výpovědi „adoptivních rodičů“ na to, co jim adopce na dálku přináší, se shodují s výpověďmi Lucie Tamášové, Dany Feminové a Pavli Gomba. Všechny uvedly za pozitivní dobrý pocit, radost a štěstí „adoptivních rodičů“ umožnit alespoň jednomu dítěti šanci na lepší život.

„Adoptivní rodiče“ se v rozhovoru shodli na přínosu adopce na dálku pro „adoptované dítě“. Přináší jim především vzdělání, od kterého se odvíjí společenská pozice, lepší finanční situace a zaopatření rodiny. Výroky potvrzuje také Daniel Sífuna a Marie Hokrová, kteří se shodují v otázce vzdělání jako zásadního pro ekonomické a sociální chování člověka.

Výpovědi obou dotazovaných „adoptivních rodičů“ se mírně liší, čímž podkládají výroky Lucie Tamášové a Dany Feminové, které uvedly, že různorodost „adoptivních rodičů“ je velká a každý má právo na svůj vlastní přístup. Jak trefně poznamenala Dana Feminová: *„Máme lidi, kteří k tomu přistupují každý úplně jinak. Různorodost přístupů k takovéhle věci je úžasná.“*

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat a analyzovat problematiku adopce dětí na dálku v České republice a způsoby zapojení se do této humanitární činnosti. Na základě rozhovorů s koordinátory a „adoptivními rodiči“ byla vyhotovena analýza, která posuzuje výroky dotazovaných s použitou literaturou a zdroji v práci. V současné době není statistika, která by udávala kolik je celkem adoptovaných dětí na dálku v České republice.

Adopce na dálku se snaží zprostředkovat dětem z rozvojových zemí alespoň minimální vzdělání a tím zajistit lepší budoucnost pro všechny. Není to jen bezcenné rozdávání se v něčí prospěch, ale učí lidi, jak najít východisko z jejich situace. Nejlépe to vystihuje Albert Schweitzer: *„Dát hladovějícímu rybu a nasytit ho je jistě velká věc, ale daleko větší je naučit ho ryby lovit.“*

Snažila jsem se, aby přínosem bakalářské práce bylo přiblížení činnosti vybraných humanitních center a rozhovory s jejich pracovníky. Seznámení se s pracovníky mi přineslo nahlédnutí do situace, ve které se lidé v Africe nacházejí. Mají velkou snahu posunout se dál a začít budovat lepší svět. Jsou rádi za poskytnutou pomoc a chtějí se učit.

Přestože Afrika oplývá nerostným bohatstvím, není většina jejích obyvatel bohatá. Z jejího bohatství těží převážně vyspělé státy. Dana Feminová vystihla situaci a zde je odpověď: *„Bez vzdělání jsou lidé jednoduše manipulovatelní a ovladatelní.“*

Z analýzy rozhovorů vyplynulo, že převažují pozitiva adopce dětí na dálku nad jejími negativy. Dotazované se svými zkušenostmi s adopcí na dálku velmi věrohodně vyvrátily možné negativní aspekty. Myslím si, že adopce dětí na dálku má svůj smysl a dává dětem důvěru ve vlastní schopnosti. Důležité je, aby se postavily na vlastní nohy a řešily problémy, které se týkají jejich země.

Budoucnost leží v rukou dětí. Jakmile začnou chodit do školy a učit se, lze předejít možným následkům. Vzdělání lidé jsou informovaní, dokážou myslet na budoucnost a zvětšují si společenské obzory. Proto jim adopce na dálku pomáhá jít vpřed. Mohou chodit do školy, i když na ni biologičtí rodiče nemají peníze nebo jsou po smrti. Nemusí skončit jako otroci a prostitutky. Výsledky jsou pomalé, ale vedou

správným směrem. Souhlasím s názorem Dany Feminové: „*Možnost, že si můžete něco málo odřeknout a něco málo dát z toho, co máte k dispozici a změníte tím život někomu na druhé straně světa je podle mě obrovsky hodnotná. Pro mě žádný jiný projekt nemá takovou skvělou zpětnou vazbu jako tenhle.*“

Bakalářská práce by mohla sloužit jako informační zdroj lidem, kteří se chtějí dozvědět, co spočívá pod pojmem adopce dětí na dálku.

14 Použité zdroje

Literatura:

BAUER, M. *Vzdělání na dosah: Sborník zkušeností a vzpomínek z projektu Adopce na dálku Arcidiecézní charity Praha*. 1. Vydání. Praha: Triton, 2008. 64 s. ISBN 9788073871024

BIČÍK, I. *Regionální zeměpis světadílů*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti s.r.o., 2010. 140 s. ISBN 978-80-86034-71-3

DAVIDSON, B. *Africká minulost*. Přel. G. Bernau. 1. vydání. Praha: Orbis, 1972. 268 s. ISBN 11-096-72

DONÁT, J. *Uganda velký příběh malé nemocnice*. 1. Vydání. Praha: DoMeNa, 2006. 176 s. ISBN 80-239-6945-5

MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 156 s. ISBN 80-7178-637-3

MONTAGNIER, L. *AIDS fakta a naděje*. 1. vydání. Praha: Nadace pro život, 1996. 64 s. ISBN 8070710519

ILIFFE, J. *Afrika a Afričané Dějiny kontinentu*. 1. vydání. Praha: Vyšehrad, 2001. 376 s. ISBN 80-7021-468-6

TAMÁŠOVÁ, E. *Afrika očima dětí*. 1. vydání. Praha: Argo, 2006. 130 s. ISBN 80-7203-815-X

BARNSTEIN, E. *Child sponsorship, Evangelism, and Belonging in the Work of World Vision Zimbabwe*. *American Ethnologist*. 2001, s. 595-622

BUVÉ, A., BISHIKWABO-NSARHAZA, K., MUTANGADURA, G. *Příčiny a dopady šíření AIDS v Africe*. Přel. Plesník, V. Studijní materiál důchodce. 2002, č. 133, s. 1-6

EVANS, D., KREMER, M., NGATIA, M. *The Impact of Distributing School Uniforms on Children's Education in Kenya*. 2008, s. 1-23

EVANS, D., KREMER, M., NGATIA, M. *Schooling Costs, School Participation, and Long-Run Outcomes: Evidence from Kenya*. 2012, s. 1-21

FENDRICH, Z. *Malárie a její léčba*. Katedra farmakologie a toxikologie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Univerzita Karlova v Praze, Hradec Králové. 2005, s. 89-94

HOFER, K. *The Role of Evangelical NGOs in International Development: A Comparative Case Study of Kenya and Uganda*. Africa Spectrum. 2003, s. 375-398

KLINCEWICZ, K. *Ethical Aspects of Sponsorship*. Journal of Business Ethics. 1998, s. 1103-1110

SIFUNA, D. *The Challenge of Increasing Access and Improving Quality: An Analysis of Universal Primary Education Interventions in Kenya and Tanzania since the 1970s*. International Review of Education. 2007, s. 687-699

RÁZGOVÁ, E. *Adopce na dálku*. Nová přítomnost. 1999, č. 4, s. 12.

WYDICK, B., GLEWWE, P., RUTLEDGE, L. *Does International Child Sponsorship Work? A Six-Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes*. Journal of Political Economy. 2013, s. 393-436

ZIMOLOVÁ, B., PODDANÁ, K. *Adopce dětí na dálku v africkém státě Keňa*. České Budějovice. 2010, s. 1-45

Internet:

HAISELOVÁ, L. *Adopce na dálku – oblíbená a neefektivní*. Roverground. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://roverground.cz/2013/11/04/adopce-na-dalku-oblibena-neeefektivni/>

KROULÍK, M. *ChildSponsorship*. Scribd. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/50514568/Adopce-na-dalku>

NĚMEC, V. *AIDS v Africe*. Afrika online 02. 12. 2001 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.afrikaonline.cz/view.php?cislocclanku=2001120201>

“MALARIA“. *Kenya Malaria factsheet*. Kemri.org in search of better health ©2014. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.kemri.org/index.php/help-desk/search/diseases-a-conditions/29-malaria/113-kenya-malaria-fact-sheet>

FENDRICH, Z. *Malárie a její léčba*. Katedra farmakologie a toxikologie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Univerzita Karlova v Praze, Hradec Králové, str. 89 - 90 [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://solen.cz/pdfs/far/2005/02/03.pdf>

BÁRTA, A. *Humanitární pomoc ADRY ČR v africké Keni*. Základní info k projektu [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://kena.websnadno.cz/uvod-k-projektu.html>

TAMÁŠOVÁ, L. *Malárie*. Humanistické hnutí © 2008 [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: http://www.centrumdialog.cz/novegenerace/malarie_35

UNICEF. *Malaria*. ©UNICEF 2013-24-12 [cit. 2013-20-03]. Dostupné z: http://www.unicef.org/health/index_malaria.html

JANURA, P. *Adopce na dálku 2008 – 2013*. Adopce chlapce z Keni [cit.2014-15-04].Dostupné z: <http://zsnem.pvskoly.cz/TEXTY/ADOPCE.HTM>

HOKROVÁ, M. *Organizace, které realizují sponzorování dětí z rozvojových zemí*. Vše co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce2.htm>

CENTRUM NAROVINU. *Adopce afrických dětí – projekt pomoci na dálku*. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/adopce-africkyh-deti-projekt-pomoci-na-dalku>

CENTRUM NAROVINU. *Informace pro adoptivní rodiče*. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/informace-pro-adoptivni-rodice>

SCHREIBEROVÁ, R. *Jak účinně pomáhat Africe?* Pro – contact [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.pro-contact.cz/cs/news/view/110>

HOKROVÁ, M. *Má projekt sponzorování dětí z rozvojových zemí nějaký smysl?* Vše, co potřebujete vědět o projektu Sponzorování dětí z rozvojových zemí [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.vseoadopci.ic.cz/adopce3.htm>

CENTRUM DIALOG. *Adopce afrických dětí má smysl a přináší konkrétní výsledky.* Centrum Dialog 2013-05-09 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.centrumdialog.cz/clanek/adopce-africky-ch-deti-ma-smysl-prinasi-konkretni-vysledky>

ZÍDEK, P. *Adopce na dálku nejsou fér, vzdělání potřebují i ošklivé děti.* Lidové noviny [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: http://relax.lidovky.cz/adopce-na-dalku-nejsou-fer-vzdelani-potrebuji-i-osklive-deti-plz-zajimavosti.aspx?c=A110806_203952_moje-penize_sk

SCHREIBEROVÁ, R. *Jak účinně pomáhat Africe?* Pro – contact [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.pro-contact.cz/cs/news/view/110>

PLAN – INTERNATIONAL. *AboutPlan.* Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://plan-international.org/about-plan>

PLAN – INTERNATIONAL. *PlanKenya.* Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://plan-international.org/where-we-work/africa/kenya>

PLAN – INTERNATIONAL. *PlanGuinea.* Plan – International [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://plan-international.org/where-we-work/africa/guinea>

PERMALINK. *Simply...Why You Should Not Sponsor A Child.* New Internationalist magazine [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://newint.org/features/1989/04/05/simply/>

UNICEF. *Zajišťuje UNICEF tzv. „adopce na dálku?“* UNICEF Často kladené otázky [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/casto-kladene-otazky>

UNICEF. *Klíčové programy UNICEF.* UNICEF Česká republika [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/co-delame/nase-projekty>

CENTRUM NAROVINU. *O nás – historie.* Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-historie>

CENTRUM NAROVINU. *O nás – základní informace.* Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/o-nas-zakladni-informace>

CENTRUM NAROVINU. *Ostrov naděje – Rusinga Island.* Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>

CENTRUM NAROVINU. *Voda pro Kauti*. Centrum Narovinu [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-2>

BEDNÁŘOVÁ, T. *Ples Afrika potřinácté*. Convergence of Cultures [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: http://www.cocu.cz/cs/ples-afrika-potrinacte_16

SVĚTOVÝ POCHOD. *O pochodu*. Světový pochod za mír a nenásilí [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: http://www.svetovypochod.cz/cs/1156_o-pochodu

CENTRUM DIALOG. *Kdo jsme*. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumdialog.cz/kdo-jsme>

CENTRUM DIALOG. *Projekty*. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumdialog.cz/projekty>

CENTRUM DIALOG. *Projekty v Česku*. Centrum Dialog [cit. 2014-25-03]. Dostupné z: <http://www.centrumdialog.cz/projekty?kategorie=8>

NĚMEC, J. *Keňa obecně*. Afrika online.cz [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.afrikaonline.cz/view.php?cislocclanku=2006111701>

GASCIOGNE, BAMBER. *"History of Kenya"*. History World. Od roku 2001, pokračuje. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?historyid=ad21>

LAMBERT, T. *A short history of Kenya*. Local histories [2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.localhistories.org/kenya.html>

KOCHAN, J. HUNČOVÁ, D., KVÁČA, V. *Keňa přehled politického vývoje*. Politické problémy rozvojových zemí [cit. 2013-20-03]. Dostupné z: <http://rozvojovky.vse.cz/st-kenya.php>

CIA, *The World Factbook – Kenya*. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>

"EQUATORIAL GUINEA POLITICAL GEOGRAPHY". *The Columbia Eletronic Encyclopedia*. © 2000 – 2014 Pearson Education, publishing as Infoplease. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/guinea-country-africa-history.html>

CIA, *The World Factbook – Guinea Government*. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>

“INFORMACE O ADOPCI V GUINEI“. *Školský systém v Guinei*. ©2010 Wontara, o. s. [2014-20-03]. Přístupné z: <http://www.wontanara.cz/informace-o-adopci-v-guineji#skolsky-system>

“ECONOMICS STATISTICS“. *World's Poorest Countries*. © 2000 – 2014 Pearson Education, publishing as Infoplease. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <http://www.infoplease.com/ipa/A0908763.html>

CIA, *The World Factbook – Guinea Economy*. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>

15 Přílohy

15.1 Keňa

15.1.1 Historie

V 8. století začali osídlovat keňské pobřeží Arabové, kteří přišli z Ománu a Jemenu. Soustředili se hlavně na pobřeží a do vnitrozemí pronikali až při otrokářských výpravách za obchodem a slonovinou. Portugalští mořeplavci začali do oblasti pronikat v 16. století. Na konci 19. století se Britové usídlili v oblasti Kilimandžára a Mombasy. Vyjednávali s místními osadníky a uzavírali smlouvy. Stejným způsobem obsadili Němci oblast Witu. V roce 1886 vznikla Britsko – Německá smlouva, která upravovala sféry vlivu ve východní Africe. Roku 1896 se stala Keňa anglickým protektorátem. Od roku 1920 britskou kolonií. V roce 1946 byla založena politická strana Svaz Afričanů Keně, která požadovala úplnou samostatnost Keni. Britové pronásledovali její příslušníky pod záminkou boje s povstalci Mau Mau. V roce 1963 byla Keňa vyhlášena samostatnou republikou.⁹⁵

V roce 1964 je Jomo Kenyatta zvolen prezidentem. Úspěšně vyvíjí volnotržní ekonomiku otevřenou zahraničním investicím. Kenyatta umírá v roce 1978 a Keňa se díky němu řadí vysoko mezi africkými zeměmi z hlediska politické stability a hospodářského růstu.⁹⁶

V srpnu roku 1978 se stal prezidentem Daniel Arap Moi. Roku 1982 zakázal opoziční strany. Aby posílil své schopnosti, změnil v roce 1987 ústavu. I přes rostoucí odpor byl Moi znovu zvolen prezidentem v roce 1992 a 1997. Roku 2002 se stal prezidentem Mwai Kibaki. V březnu roku 2013 se prezidentem stává Uhuru Kenyatta, který vládne v současnosti.⁹⁷

⁹⁵ Němec, J. *Keňa obecně* [online]. Afrika online.cz [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.afrikaonline.cz/view.php?cisloclanku=2006111701>>

⁹⁶Gascogne, Bamber.“History of Kenya“ [online]. History World. Od roku 2001, pokračuje.[cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <<http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?historyid=ad21>>

⁹⁷ Lambert, T. *A short history of Kenya* [online]. Local histories [2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.localhistories.org/kenya.html>>

15.1.2 Politika

Keňa je pluralitní republika, člen Commonwealthu a OSN. Prezident je volený parlamentem každých 5 let.⁹⁸

První zvolený prezident v roce 1964 byl Jomo Kenyatta. Keňa se stala republikou v rámci Commonwealthu. V roce 1968 opustilo mnoho bělochů zemi, kvůli pokračující afrikanizaci, kdy museli Evropané a Indové odevzdat pozemky a obchody Afričanům. Jomo Kenyatta umírá roku 1978 a nastupuje Daniel Arap Moi, dosavadní viceprezident. V listopadu roku 1993 byla podepsána dohoda Keni, Tanzanie a Ugandy o vzniku Východoafrického společenství. V listopadu roku 2002 byl spáchán teroristický útok na izraelské cíle v Keni, za kterým stála Al Kajda. Tohoto roku se stal prezidentem Mwai Kibaki, čímž byla ukončena 24letá vláda prezidenta Moia. V dubnu roku 2006 byla podepsána smlouva s čínským prezidentem Chu Jintao umožňující Číně provádět průzkum ropných nalezišť v blízkosti keňského pobřeží.⁹⁹

Současným keňským prezidentem je od března 2013 Uhuru Kenyatta.¹⁰⁰

15.1.3 Geografie a přírodní podmínky

Keňa se nachází v tropickém pásu mezi Tanzánií, Ugandou, Jižním Súdánem, Etiopií a Somálskem. Podnebí podél pobřeží je tropické a směrem k vnitrozemí vyprahlé. Mezi přírodní zdroje patří vápenec, soda, sůl, drahé kameny, fluorit, zinek, křemelina a sádra. Využití orné půdy činí 9,48%. Aktuální problémy životního prostředí jsou znečištění vod z městských a průmyslových odpadů, zhoršení kvality vody kvůli používání pesticidů a hnojiv, odlesňování, eroze půdy, rozšiřování pouští, pytláctví. Za přírodní nebezpečí jsou považovány opakující se sucha, záplavy během dešťů a vulkanická činnost.¹⁰¹

⁹⁸ Poddaná, K., Zimolová, B. Adopce dětí na dálku v Africkém státě Keňa., s. 8, České Budějovice

⁹⁹ Kochan, J., Hunčová, D., Kváča, V. *Keňa přehled politického vývoje* [online]. Politické problémy rozvojových zemí [cit. 2013-20-03]. Dostupné z: <<http://rozvojovky.vse.cz/st-kena.php>>

¹⁰⁰ Lambert, T. *A short history of Kenya* [online]. Local histories [2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.localhistories.org/kenya.html>>

¹⁰¹ CIA, *The World Factbook – Kenya* [online]. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

Za nejvyšší bod Keni je považována Mount Kenya s 5 199 metrů nad mořem, kde se nacházejí ledovce. Nejnižším bodem je Indický oceán, který má 0 metrů a nejdelší řeka je dlouhá Tana 800 kilometrů.¹⁰²

15.1.4 Školství:

Dle Lucie Tamášové mělo být v roce 1963 poskytnuto bezplatné základní školství. Tento výrok potvrzuje Daniel N. Sifuna, který dále uvádí, že se jednalo o manifest vládnoucí politické strany KANU s názvem What a KANU Government Offers You, který zavazoval stranu poskytovat nejméně sedm let zdarma školní docházku.¹⁰³

Keňský prezident Kibaki v roce 2003 znovu obnovil slib o bezplatném základním školství. I pro chudé děti. Došlo ke zmatku, jelikož v lednu 2003 nastoupilo o milion dětí více. Učitelé dostávali malý plat, bylo málo učebních pomůcek i tříd. Keňská vláda přišla s nápadem snížit počet učitelů.¹⁰⁴ „*Tento nápad byl samozřejmě úplně absurdní a také byl v naprostém rozporu s požadavkem svazu učitelů, tzv. KNUT (The Kenya National Union of Teachers), který požadoval, aby se počet učitelů zvýšil minimálně o 60 tisíc. Od roku 2003 se situace postupně zlepšuje, nicméně stále není zdaleka uspokojivá.*“ (Tamášová 2006:41)

V Keni jsou školy soukromé a státní. Jejich úroveň se nedá srovnávat. Ve státních školách, které, jsou stále přeplněné, učí jeden učitel několik tříd najednou. I přesto, že rodiče mají peníze na soukromou školu, musí poslat své dítě na státní školu, jelikož v některých oblastech nejsou soukromé školy. Některé státní školy trvají na nošení uniforem. Tím se dostáváme opět k situaci, že chudé děti do školy chodit nemohou. Na státních i soukromých školách se vybírají různé poplatky. Při nástupu do školy se vybírá tzv. „admission fee“. Další překážku mají chudé rodiny v opatření školních pomůcek, sešitů atd. Když je dítě nemá, je vyloučeno ze školy.¹⁰⁵

¹⁰² CIA, *The World Factbook – Kenya* [online]. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

¹⁰³Sifuna, D. *The Challenge of Increasing Access and Improving Quality: An Analysis of Universal Primary Education Interventions in Kenya and Tanzania since the 1970s.* [cit. 2014-23-03]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/27715423>>

¹⁰⁴Tamášová, E., *Afrika očima dětí*, Argo 2006

¹⁰⁵Tamášová, E. *Afrika očima dětí*, Argo 2006.

Učitelé jsou málo placeni, a proto stávkují. To vede k nekvalitní výuce. Děti se mezi sebou potýkají s diskriminací nebo s násilím. Násilí vůči sobě i násilí při tělesných trestech. Učitelé často používají rákosku a děti se pak bojí chodit do školy. Nadržují dětem z vlastního kmene. Přesto všechno je vzdělání pro děti jedinou nadějnou budoucností. Chodí rády do školy.¹⁰⁶

System školství:

Do mateřské školy děti chodí od 1 do 3 let. Základní škola trvá 8 let. Střední školu ukončí po 4 letech studia a někteří pak mohou jít na 4 až 6 let na univerzitu.¹⁰⁷

15.1.5 Hospodářství a ekonomika:

Podle CIA Factbooku je Keňa omezována korupcí, protože se spoléhá na několik základních statků, jejichž ceny jsou nízké. Investuje malé peníze do infrastruktury a tím je ohrožována její pozice nejvyspělejší východoafrické ekonomiky, třebaže prezident Kenyatta určil rozvoj infrastruktury jako velkou prioritu. Mezinárodní finanční věřitelé a dárci jsou klíčem k hospodářskému růstu země. Nezaměstnanost činí 40%. Země zažívá chronické rozpočtové deficity, inflační tlaky a ostré znehodnocení měny. Kvůli této situaci byla obnovena nízká cena potravin a pohonných hmot. Nedávný akt terorismu v Keni a okolních regionech ohrožuje cestovní ruch. V roce 2014 chce Keňa ve spolupráci s Etiopií a Jižním Súdánem začít stavět dopravní koridor a ropovod do přístavu Lamu.¹⁰⁸

Věřejný státní dluh Keni za rok 2013 činí 53,5% HDP.¹⁰⁹

Pěstuje bavlnu, citrusy, kokosy, pšenici, kukuřici, proso, rýži a cukrovou třtinu. Mezi rozšířené aktivity v Keni patří chov velbloudů, skotu, koz a ovcí. Keňa exportuje čaj, zahradnické výrobky, kávu, ropné produkty, ryby a cement. Dováží

¹⁰⁶ Tamášová, E., *Afrika očima dětí*, Argo 2006

¹⁰⁷ Poddaná, K., Zimolová, B., *Adopce dětí na dálku v Africkém státě Keňa*. České Budějovice 2010, s. 14.

¹⁰⁸ CIA, *The World Factbook – Kenya* [online]. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

¹⁰⁹ CIA, *The World Factbook – Kenya* [online]. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

dopravní prostředky, ropu, ocel, železo, pryskyřici, plasty a motorová vozidla. Těží zlato, sůl a polymetalické rudy.¹¹⁰

¹¹⁰ CIA, *The World Factbook – Kenya* [online]. REV. 2014-18-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

15.2 Guinea

15.2.1 Historie

V 15. století, v průběhu portugalských zámořských objevů, na území Guineji poprvé zavítali Evropané, čímž započala éra obchodování s otroky. Guinea byla založena jako francouzská kolonie v roce 1890. Díky vyhlášení referenda k nové ústavě ze 2. října 1958 se stala první nezávislou francouzskou kolonií. Do roku 1993 byla vláda autoritativní. Od získání nezávislosti byly roku 1993 vyhlášeny první volby, které vyhrál prezident Conté. V roce 2006 vypukly dvě stávky vládních zaměstnanců, při kterých bylo armádou zastřeleno 10 studentů. Conté souhlasil se snížením mzdy a ceny základních potravin a stávky byly zastaveny. Roku 2007 začínají protesty nanovo kvůli vládní korupci a znovu se zvyšujícím životním nákladům. Jedná se o největší demonstrace za Contého vlády, které mají na svědomí kolem 60 mrtvých. Conté jmenoval nového předsedu E. Camaru, který byl vnímán občany za spojence Contého, čímž vypukly další nepokoje. Tím se Guinea ocitla na začátku občanské války. 12. února 2007 bylo vyhlášeno stanné právo. Obyvatelé nesměli vycházet ze svých domů. Protestující se dožadovali rezignace prezidenta. Po taktickém zásahu Hospodářského společenství západoafrických zemí (ECOWAS), Evropské unie, OSN a dalších, vybral Conté nového premiéra Lansana Kouyaté (dřívější velvyslanec Guinei při OSN). Tímto činem byly stávky ukončeny. Koncem roku 2008 prezident Conté zemřel. V zemi došlo k pokusu o vojenský převrat. Camara sám sebe jmenoval prezidentem. Převrat byl vítán občany, kteří doufali v konec korupce, ke které došlo za vlády Contého. V listopadu 2010 se konaly první demokratické volby, ve kterých zvítězil Alpha Condé.¹¹¹

¹¹¹ "Equatorial Guinea Political Geography". *The Columbia Eletronic Encyclopedia*. [online] © 2000 – 2014 Pearson Education, publishing as Infoplease. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/guinea-country-africa-history.html>>

15.2.2 Politika

Prezident je volen v přímých volbách na 5 let. V čele státu stojí od 21. prosince 2010 prezident Alpha Condé. V prvních demokratických volbách získal 52,5% hlasů.¹¹²

Na návrh premiéra je prezidentem jmenovaná vláda. V jednokomorovém Národním lidovém shromáždění je koncentrována zákonodárná moc. Zde zasedá 114 poslanců volených v přímých všelidových volbách na 5 let.¹¹³

15.2.3 Geografie a přírodní podmínky

Zeměpisné souřadnice jsou 11° severní šířky a 10° západní délky. Rozloha činí 245 857 km². Hranice měří 3 399 km. Pobřežní linie je 320 km. Podnebí je horké a vlhké. Období dešťů od června do listopadu vystřídá období sucha od prosince do května. Velký problém Guinei je jen 11,59% využití orné půdy. Povrch tvoří kopcovité až hornaté vnitrozemí a ploché pobřežní roviny. Nejnižší bod představuje Atlantický oceán 0 metrů nad mořem. Nejvyšší bod je Mont Nimba 1 752 metrů nad mořem. Aktuální problémy životního prostředí jsou odlesňování, nedostatek pitné vody, kontaminace půdy a eroze, přelidněnost v lesní oblasti, nadměrný rybolov.¹¹⁴

15.2.4 Školství

V Guinei umí číst a psát 35,9% obyvatel starších 15 let, což z ní činí jednu z nejnižší gramotných zemí na světě. Gramotných mužů je 49,9% a žen 21,9%. Rodiče, kteří si mohou dovolit platit školné pro některého ze svých potomků, si raději vyberou chlapce. Ze zákona je školní docházka povinná, ale nikdo ji nekontroluje. Škol je málo a kapacita dětí by je převyšovala. Úroveň a vybavení škol je velmi nízká. Je zde nedostatek didaktických pomůcek, ve třídách převládají

¹¹² CIA, *The World Factbook – Guinea Government*[online]. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>>

¹¹³ CIA, *The World Factbook – Guinea Government* [online]. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>>

¹¹⁴ CIA, *The World Factbook – Guinea Geography*[online]. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>>

vysoké teploty. V Guinei jsou školy státní a soukromé. Výuka probíhá ve francouzštině.¹¹⁵

Ve státních školách (Ecole publique) se neplatí školné a v jedné třídě může být až 150 dětí, čímž je výuka neadekvátní. Děti musí nosit do školy pomůcky a uniformy, které jsou velmi nákladné. Stát nedostatečně přispívá na chod škol, ty jsou pak nucené vybírat příspěvky na školné od rodičů. Učitelé jsou placeni státem, platy jsou nízké a odráží se na kvalitě výuky.¹¹⁶

V soukromých školách (Ecole privée) se školné platí, je stanovené vedením školy. Ze školného se hradí plat učitele, který je vyšší než na státních školách, a chod školy. Kapacita dětí ve třídě je značně menší a práce je efektivnější, poněvadž třídy jsou lépe vybaveny.¹¹⁷

System školství:

Děti docházejí 1 až 3 roky do mateřské školy, dále následuje 6 let základní školy. 4 roky na „college“, což je pro nás 7. až 10. třída základní školy. Na střední školu či učební obor docházejí 3 až 4 roky a poté mohou jít někteří na univerzitu.¹¹⁸

15.2.5 Hospodářství a ekonomika

Guinea je 10. nejchudší zemí světa.¹¹⁹

Oplývá významnými minerály, vodními a zemědělskými zdroji. Země má téměř polovinu světových zásob bauxitu, železné rudy, zlata a diamantů. Ovšem Guinea je neschopná těžít z tohoto potenciálu a to kvůli korupci, chátrající infrastruktuře a nedůvěře investorů. Od převratu z roku 2008 po smrt dlouhodobého

¹¹⁵ “Informace o adopci v Guinei“. *Školský systém v Guinei* [online]. ©2010 Wontara, o. s. [2014-20-03]. Přístupné z: <<http://www.wontanara.cz/informace-o-adopci-v-guineji#skolsky-system>>

¹¹⁶ “Informace o adopci v Guinei“. *Školský systém v Guinei* [online]. ©2010 Wontara, o. s. [2014-20-03]. Přístupné z: <<http://www.wontanara.cz/informace-o-adopci-v-guineji#skolsky-system>>

¹¹⁷ “Informace o adopci v Guinei“. *Školský systém v Guinei* [online]. ©2010 Wontara, o. s. [2014-20-03]. Přístupné z: <<http://www.wontanara.cz/informace-o-adopci-v-guineji#skolsky-system>>

¹¹⁸ “Informace o adopci v Guinei“. *Školský systém v Guinei* [online]. ©2010 Wontara, o. s. [2014-20-03]. Přístupné z: <<http://www.wontanara.cz/informace-o-adopci-v-guineji#skolsky-system>>

¹¹⁹ “Economics Statistics“. *World's Poorest Countries* [online]. © 2000 – 2014 Pearson Education, publishing as Infoplease. [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<http://www.infoplease.com/ipa/A0908763.html>>

prezidenta Contého mezinárodní dárci jako je G-8, mezinárodní měnový fond a světová banka významně omezily jejich rozvojové programy. V roce 2012 byla schválena nová tříletá úmluva ECF. Další mezinárodní pomoc a investice jsou závislé na schopnosti vlády být transparentní na boji s korupcí, reformaci bankovního systému, zlepšení podnikatelského prostředí a budování infrastruktury. Mezinárodní investoři projeví o Guineu zájem díky obrovským zásobám železné rudy, které by mohly podpořit růst země. Mezi další plány patří nasadit širokopásmové připojení po celé zemi. Největší hrozbou pro guinejskou ekonomiku je politická nestabilita a nízké mezinárodní ceny komodit.¹²⁰

¹²⁰CIA, *The World Factbook – Guinea Economy* [online]. REV. 2014-11-03, [cit. 2014-20-03]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gv.html>>

15.3 Obrázky

Obr. č. 1 : Děti ve škole

<http://www.centrumnarovinu.cz/content/ostrov-nadeje-rusinga-island>

Obr. č. 2: Distribuční místo u hlavní cesty Kauti – Katitu

<http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-3>

Obr. č. 3: Akumulační tank v Muthala Primary School
<http://www.centrumnarovinu.cz/content/voda-pro-kauti-3>

Obr. č. 4 : Mapa světového pochodu za mír a nenásilí
http://www.svetovypochod.cz/files/tiny_mce/File/mapa/mapa_zjednodusena_2000x1372.png

Obr. č. 5: Děti ve škole, foto poskytnuté od Simony Pilečkové

15.4 Rodič adoptovaného dítěte o projektu Adopce afrických dětí

„Chtěla bych poděkovat Humanistickému hnutí a jeho projektu Adopce. Jsem šťastná, a to nejen díky tomuto projektu, ale také díky týdenním schůzkám, kde se scházíme společně s velmi zajímavými a hodnými lidmi. Při těchto schůzkách se navzájem učíme. Děláme kurzy alfabetizace a pomáháme si navzájem i finančně. Mé dítě je šťastné za své nové přátele v České republice. Mně jako matce projekt pomohl tím, že za mne převzal starosti se školným. Z těch málo peněz, co dostávám ze svého políčka, můžu nyní poskytnout svým dětem další základní věci jako jídlo a oblečení. Děkuji Vám, dobří lidé. Asante sana.“¹²¹

Christine Awuor – matka Hildgardy Akinyi (5 let)

¹²¹ Tamášová, L. *Afrika očima dětí*. Argo 2006.